

Derewel nakə Pol a watsatay naha a Roma hay aye Məfələkwe

Ahəl nakə Pol a watsatay naha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Roma aye na, a ndəv ha mamahkar i mahəhele ŋgay. A say mede hus a Roma, təv nakə ki ye a dəma zuk bay aye. A say mede dəreŋ a mægəma hus a Espayonj hərwi məde ha Labara Ŋgwalak eye i Yesu (15.22-24). A watsa dərewel ŋgay hərwi mələve ha bo tə mede ŋgay a Roma ada ta məde ha matətike ŋgay a ndo məpe mədzal gər neheye ma wuzlahgəma aye.

Derewel nakay na, gər i bazlam hay tebiye matsətsala eye ta labara i Pol nakə ma diye ha aye. Gər a gər i bazlam eye na, anaŋ: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha ŋgwalak eye ka dəre ŋgay, ada ma hutiyə sifa» (1.17).

Pol a səkah ha labara nakay ta tsəved wal wal mahkar:

Madədo 1 ka 8 faya ma tsikiye ka mədzepe mə walaŋ i marəhay ha gər a bazlam mapala eye ada məpe mədzal gər ka Mbəlom nakə Yesu Kəriste a təra tsəved eye mawura bo eye bay.

Madədo 9 ka 11 a tsik ka mədzepe mə walaŋ i Israyel hay slala nakə Mbəlom a zla aye, ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

Madədo 12 ka 15 faya ma tsikiye ka pendzen i məndze mə walaŋ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste.

Derewel nakay a ndəv ta mətsike me haladzay (madədo 16).

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol, ndo məge məsler i Yesu Kəriste. Mbəlom a zeleŋ, a təra ga ha ndo i maslaŋ ŋgay, a zla ga, a pa ga wal hərwi ada nâ dā ha labara ŋgay ŋgwalak eye a ndo hay.

² Labara nakay ŋgwalak eye na, 6a Mbəlom kə tsik ahəl niye kurre tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay hay, a gwad ma slərakwaweye ada ta watsa faya mə Derewel i Mbəlom. ³ Labara nakay ŋgwalak eye a tsik na, ka wawa ŋgay, ahəl nakə a təra ndo zezeŋ, tə wa na ma gwala i Davit aye. ⁴ Ahəl nakə a lətsew abəra ma mədahaŋ aye na, Mbəlom a dā ha neŋgeye wawa ŋgay ta gədaŋ, neŋgeye Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway ada a rah ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye tebiye. ⁵ Mbəlom a pa ga ndo i maslaŋ ŋgay na, tə həlay i Yesu Kəriste. A ge andza niye na, ta ŋgwalak ŋgay hərwi ada nâ ye, nâ dā ha bazlam ŋgay a ndo i gəma hay wal wal tebiye hərwi ada tâ təra ndo ŋgay hay ada tâ rəhay ha gər. Andza niye, tâ dəslay ha gər a məzele i Yesu Kəriste.

⁶ Nəkurom ndo i Roma hay, nəkurom mə walaŋ i ndo neheye dərma, hərwi Mbəlom kə zalakum hərwi ada kâ pumay bəzay a Yesu Kəriste. ⁷ Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom neheye ma Roma aye tebiye. Mbəlom a wudā kurom haladzay. A zalakum na, hərwi ada kâ tərūm ndo ŋgay hay.

Mbəlom Bəba kway ada Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ŋgama ada tâ vəlakum zay.

A say a Pol mede a Roma

⁸ Makurre eye na, neŋ faya na gay naha sisœ a Mbəlom ga hərwi kurom tebiye. Maa vələŋ tsəved məgay naha sisœ na, Yesu Kəriste hərwi məpe mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye na, kə də a zləm ka məndzibəra tebiye. ⁹ Huya ahəl nakə faya na dūwulaway naha me a Mbəlom aye na, na dūwulaway naha me hərwi kurom. Wu nakə na tsik aye na, Mbəlom a sər ha na tsik dedək, neŋgeye nakə faya na giye məsler ŋgay tə dərev ga peteh, faya na diye ha Labara Ŋwalak eye ka wawa ŋgay aye.

¹⁰ Faya na dūwulay naha me huya mâ vələŋ tsəved anəke ta gədaŋ ŋgay hərwi ada nâ ye naha a gay kurom tuk. ¹¹ Hərwi a seŋ haladzay mənğatakum. A seŋ mədākum ha wu nakə Məsəfəre a vələŋ aye hərwi ada kâ hutum gədaŋ ka tsəved i Mbəlom. ¹² Kəgəbay nəkway tebiye ka vələkweye a bo gədaŋ nəte nəte mə walaŋ kway. Ka vələmeŋeye gədaŋ hərwi ka pum mədzal gər ka Kəriste ada na vələkumeye gədaŋ hərwi na pa mədzal gər ka Yesu dərmak.

¹³ Malamar ga hay, sərūm ha na, madzəga haladzay na dzala mede naha a gay kurom. Ane tuk na, hus anəke na huta tsəved bay. A seŋ na diye naha madzəne kurom mede kame kame ada kâ gəlūm andza faya na giye ta ndo neheye ma gəma siye hay aye. ¹⁴ Mbəlom kə vələŋ məsler. Andza niye, kutoŋ na diye ha Labara Ŋwalak eye kwa a way tebiye. Na dətəye ha a ndo neheye ma wuzlahgəma bay aye, na dətəye ha a ndo neheye tə sər wu aye ada a ndo neheye tə sər wu bay aye. ¹⁵ Hərwi niye a

yeŋ a gər mede naha mæde ha Labara Nğwalak eye a nəkurom Roma hay tebiye dərmaκ.

¹⁶ Hərwi neŋ faya na diye ha Labara Nğwalak eye ta mənğwese lele. Labara nakay na, gədan i Mbəlom mə dəma mətəme tay ha ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye. A vəl tsəved i mətəme na, hərwi Yahuda hay təday ada hərwi slala mekeleŋ eye hay dərmaκ. ¹⁷ Labara nakay nğwalak eye a dəkway ha na, ma kəkay nakə Mbəlom a təra ha ndo hay nğwalak eye ka dərə nğay aye. Ndo hay ta dzala ha ka Yesu Kəriste dəkdek tsa, tsəved mekeleŋ eye andaya bay. Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha nğwalak eye ka dərə nğay, ada ma hutiye sifa.*»

Kwa way mezeleme eye

¹⁸ Andza niye, Mbəlom faya ma da ahaya abəra mə mbəlom, neŋgeye ta mevel eye ka ndo neheye tebiye faya ta giye mezeleme ada tə dəslay ha gər bay aye. Ma gateye sariya hərwi wu tay neheye lele bay faya ta giye aye, ma dərəzlatay na tsəved a ndo hay ka məsəre dedek. ¹⁹ Sariya ma gəsiye tay ha hərwi tsəved nakə ta sliye faya məsəre Mbəlom aye na, parakka maŋgaha eye bay, bo i Mbəlom eye kə datay ha. Ane tuk na, ta pay bəzay a tsəved eye nakay bay. ²⁰ Ndəray kə nğatay a Mbəlom kwa nəte bay. Ane tuk na, kwa a həlay nakə a ge məndzibəra aye hus anəke na, wu neheye a ge tebiye faya ta dətəye ha a ndo hay Mbəlom neŋgeye na, kəkay. Ta nğatay a wu neheye na, a sər bo parakka gədan

* **1:17** Habakuk 2.4.

ɲgay ma ndəviye dāda bay ada Mbəlom na, neŋgeye nəte ɲgweŋ. Ta sliye faya məgwede «Nəmaa sər bay» na, ta sliye faya mətsike bay.

²¹ Kwa tadə tə sər Mbəlom andaya bəbay na, tə dəslay ha gər bay ada tə gay sisəe andza nakə haβe ta dəslay ha gər ada ta geye sisəe aye na, ta ge andza niye bay. Faya ta dzaliye dūh na, ka wu nakə kəriye, nəteye mandza eye ma ləvon, tə sər wu lele eye hay sa bay. ²² Tə dzala mə gər tay na, ta tsah. Duh gər a vuwatay na, tə sər bay. ²³ Mbəlom nakə ta məzlaβ eye ada ma mətiye dāda bay aye na, tə rəhay ha gər bay, tə gər ha. Duh ta rəhay ha gər na, a kule hay, a wu neheye tə ɲgar andza ndo zezeŋ aye kwa tadə ndo hay ta mətiye. Siye hay andza dīyeŋ hay, siye hay andza wu i pesl hay, mekeleŋ eye hay sa andza wu neheye tə va tə hud aye.

²⁴ Hərwi niye Mbəlom a gər tay ha hərwi ada tā ge wu neheye lele bay aye andza nakə a yatay a gər mäge haladzay aye. Andza niye faya ta giye wu neheye a ge horoy aye nəte nəte mə walaŋ tay. ²⁵ Ta gər ha Mbəlom nakə dedek eye, tə pay bəzay a maraw me. I tay na, faya ta dəslay ha gər a Mbəlom nakə a ge wu hay tebiye aye bay, faya ta dəslay ha gər a wu neheye neŋgeye a ge aye ada ta geye məsler. Haβe ta dəslay ha gər dūh na, a Mbəlom, neŋgeye nakə haβe ta zambadeye huya aye. Mā ge bo andza niye.

²⁶ Hərwi niye Mbəlom a gər tay ha hərwi ada tā ge wu neheye a ge horoy andza nakə a yatay a gər mäge haladzay aye. ɲgwas hay ta gər ha məndze ta hasləka hay, tə hənawa tə siye i ɲgwas hay. Niye na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye. ²⁷ Hasləka

hay dərmaḱ faya ta giye andza niye, tə gər ha ɲgwas hay, a yatay a gər haladzay məhəne ta hasləka siye hay. Hasləka hay ta hasləka hay faya ta giye wu neheye a ge horoy aye. Faya ta vahiye ka bo tay d̄aretsətseh d̄a ka mənese tay nakə faya ta giye.

²⁸ Ndo neheye ta kərah Mbəlom aye na, a satay məsəre na bay. Andza niye, Mbəlom a gər tay ha hərwi ada t̄a dzala andza nakə a ye ka bo aye sa bay. Ta dzala swa. Andza niye ta giye wu neheye haḃe mäge bay aye. ²⁹ Nəteye maraha eye tə wu neheye ɲgwalak eye bay aye, tə gawa d̄are ka wu i ndo hay, ta dzəgurawa me ka ndo hay, tə gawa d̄are a ndo hay, tə kədawa ndo hay, tə gawa magazləga mə walaɲ tay, tə vawatay gər a ndo hay ta bəbərək, tə gawa sewed a ndo hay, ta ɲgəlawatay bəzay a siye i ndo hay. ³⁰ Nəteye tə tsikawa wu neheye ɲgwalak eye bay aye ka ndo hay, nəteye tə naway d̄are a Mbəlom, tə tsadawatay a siye i ndo hay, tə d̄əslaway ha gər a bo, tə gawa zlapay. Nəteye pat pat tə dzalawa tsəved wedeye hay ka mäge mezeleme, ta rəhawatay ha gər a bəba tay ta may tay hay bay. ³¹ Wu nakə ɲgwalak eye na, tə sər sa bay, d̄ərneh mə bazlam tay sulo, tə sər mawudə ndo hay bay, ta sakateye naha a ndo hay bay. ³² Duh nəteye na, tə sər bazlam i Mbəlom mapala eye. Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad: Ndo neheye faya ta giye slala i wu neheye ɲgwalak eye bay aye huya na, ta vahaweje ka bo mədahaɲ ka gər tay. Kwa andza niye bəbay na, huya faya ta giye wu neheye ɲgwalak eye bay aye. Sa tsa na, faya ta giye wu nakə a ze neheye aye. Nəteye faya ta zambadateye a ndo neheye faya ta giye wu neheye ɲgwalak eye bay andza nəteye aye. Faya ta vələteye

gədan̄ ka mæge huya!

2

Mbəlom ma giye sariya ŋgay ta tsəved eye

¹ Ndo nakə a gwad̄ nəkar ndo məmay ha mənese a ndo hay aye, nəkar eye na, way? Sər ha nəkar eye ka təmiye abəra ka sariya i Mbəlom bay. Tadə faya ka matay ha mənese a ndo hay na, bo yak eye faya ka may ha mənese a gər yak, hərwi wu neheye ŋgwalak eye bay faya ta giye na, nəkar faya ka giye andza nəteye. ² Nəkway ka sərakwa ha Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya ndo neheye faya ta giye wu neheye ŋgwalak eye bay aye ada sariya ŋgay na, ta dedek. ³ Nəkar nakə faya ka matay ha mənese a ndo hay hərwi wu neheye ŋgwalak eye bay faya ta giye ada bo yak eye faya ka giye andza nəteye na, ka gwad̄ na, ka təmiye abəra ka sariya i Mbəlom wal daw? ⁴ Mbəlom nen̄geye ŋgwalak eye, faya ma zliye ŋgatay, a sər mahəbe. Faya ka ŋgwaseye dəla mə gər a Mbəlom tsukud̄u? A səmay naha a mezeleme yak na, hərwi məvəlaka tsəved̄ ka mægəre ha mezeleme yak na, ka sər təbədew?

⁵ Nəkar na, faya ka kuliye ha gər yak, ka kərah mambəd̄e ha d̄ərev yak. Andza niye bo yak eye tə gər yak faya ka vahaweje ka bo sariya i Mbəlom. Sariya ma gəsiye kar pat nakə Mbəlom ma diye ha, kə ge mevel ka ndo hay ada ma gateye sariya a ndo hay tebiye ta lele eye. ⁶ «Kwa a way ma vəleye wu i merəbe ŋgay.*» ⁷ Zəba, ndo neheye faya ta pəliye mæge ŋgwalak aye na, a satay Mbəlom mâ zambadatay, a satay Mbəlom mâ tsik fataya

* **2:6** Zəba mə Dəmes hay 62.13; Dzeke hay 24.12.

wu ɲɣwalak eye, a satay Mbəlom mâ vəlatay sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, a nəteye. ⁸ Ane tuk na, siye i ndo hay na, ta rəhay gər a Mbəlom bay, a satay məpay bəzay a tsəved dedek eye bay, tə pay bəzay dūh na, a wu nakə ɲɣwalak eye bay aye. Nəteye na, Mbəlom ma giye fataya mevel, ma gateye dəretsətseh. ⁹ Ndo neheye tebiye tə gawa mənese aye na, ta siye dəretsətseh, Mbəlom ma gateye dəretsətseh haladzay. Ma lahiye məgatay dəretsətseh na, a Yahuda hay təday ada ma dəba eye a slala i ndo siye hay dərma. ¹⁰ Ane tuk na, ndo neheye tebiye faya ta giye ɲɣwalak eye na, Mbəlom ma vəlateye məzlaḅ, ma tsikiye fataya wu ɲɣwalak eye, ma vəlateye zay. Ma vəlateye a ndo neheye tebiye, ane tuk na, ma lahiye ha na, a Yahuda hay təday ada ma dəba eye a slala i ndo siye hay dərma. ¹¹ Andza niye Mbəlom na, a ɲgəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay.

¹² Ndo neheye Yahuda hay bay aye, nəteye neheye tə sər bazlam i Musa mapala eye bay aye, faya ta giye mənese kəriye tsa. Ta mətiye kəriye andza niye tsa dərma ze bazlam i Musa mapala eye. Yahuda hay, nəteye na, tə sər bazlam i Musa mapala eye. Ndo neheye faya ta nasiye ha bazlam i Musa mapala eye na, Mbəlom ma gateye sariya tə bazlam i Musa mapala eye. ¹³ Mbəlom ma təriye ha ndo hay ɲɣwalak eye hay kame ɲgay na, hərwi nakə faya ta pay zləm a bazlam i Musa dekdek aye tsa bay. Ane tuk na, ma təriye tay ha ɲɣwalak eye hay kame ɲgay na, ndo neheye faya ta rəhay ha gər a wu nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye.

¹⁴ Hərwi ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye na, tə sər bazlam i Musa mapala eye bay. Azlakwa bay, siye hay tə gawa tə gər tay wu nakə bazlam mapala eye a tsik aye. Faya ta giye andza niye kwa taday tə sər bazlam i Musa mapala eye bay bəbay na, faya ta diye ha, tə sər mäge wu ɲgwalak eye hay. ¹⁵ Ahəl nakə faya ta giye andza niye na, faya ta diye ha na, Mbəlom kə watsa ada kə patay na bazlam i Musa mapala eye a dərev tay hərwi ta giye wu waray na, ta sər ha. Mədzal gər tay faya ta diye ha andza niye dərmak. Pat mekeleɲ eye hay na, tə sərawa ta ge wu ɲgwalak eye. A həlay mekeleɲ eye na, tə sər ta ge mənese. ¹⁶ Wu neheye na tsik faya kənaɲ aye na, ta zəbiye parakka pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay tə həlay i Yesu Kəriste. Ma giye sariya a ndo hay hərwi wu neheye maɲgaha eye mə dərev tay aye. Wu nakə na tsik kənaɲ aye na, Labara ɲgwalak eye nakə faya na diye ha aye.

Yahuda hay ta rəhay gər a bazlam mapala eye bay

¹⁷ Nəkurom Yahuda hay, ka sərurum nəkurom Yahuda hay, ka dzalum na, kwa mey faya ma diye lele hərwi nakə ka sərurum bazlam i Musa mapala eye, faya ka gumeye zlapay, tə məgwede ka sərurum Mbəlom. ¹⁸ Ka sərurum wu nakə a say a Mbəlom ndo hay tâ ge aye, bazlam i Musa mapala eye kə dəkum ha wu nakə ɲgwalak eye ta wu nakə ɲgwalak eye bay aye. ¹⁹ Ka dzalum na, dəre andaya fakuma ba! Faya ka dumatəye ha tsəved a guluf hay. Ka dzalum na, nəkurom ka tərurum andza dzaydzay hərwi ndo neheye nəteye ma ləvoɲ aye hərwi ada

tâ ηgatay a dāre. ²⁰ Nəkurom ka dzalum na, ka dumatay ha wu a ndo neheye tə sər wuray bay bədaw? Ka dzalum sa na, faya ka tətikumateye a ndo neheye ta gəl ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye. Ka dzalum andza niye na, hərwi nakə ka sərūm bazlam i Mbəlom mapala eye ba? Ka gwađum na, bazlam mapala eye kə dākum ha dedek hərwi ada kâ sərūm.

²¹ Faya ka tətikumateye wu hay a ndo hay, bo kurom eye ka tətikumay a gər kurom bay na, hərwi mey? Faya ka tsikumateye a ndo hay «Kâ kəlum bay», bo kurom eye faya ka kəlumeye na, sa kəkay? ²² Nəkurom faya ka gumateye me a ndo hay ka mäge madama, bo kurom eye faya ka gum-eye! Faya ka gwađumateye a ndo hay «Kâ gum kule bay». Ada faya ka kəlumeye wu neheye ndo hay tə vəlay a kule aye na, ma kəkay? ²³ Faya ka zlapumeye haladzay hərwi nakə ka sərūm bazlam i Mbəlom mapala eye aye, ane tuk na, faya ka nasumeye ha bazlam i Mbəlom mapala eye ada ndo hay ta tsikiye wu nakə ηgwalak eye bay aye ka Mbəlom hərwi kurom sa na, ma kəkay? ²⁴ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwađ: «Ndo neheye Yahuda hay bay aye faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom hərwi kurom Yahuda hay.†»

²⁵ Nəkway Yahuda hay faya ka dəsakweye bo hərwi mədē ha na, nəkway ndo i Mbəlom hay. Faya na gwađiye: Tadə faya ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye lele na, mədəse bo nakə faya ka dəsūmeye na, ma dzəniye kurom. Ane tuk na, tadə faya ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay na, mədəse bo nakə faya ka dəsūmeye na,

† 2:24 Ezay 52.5.

andza faya ka d̄asumeye bay, ma dzəniye kurom sa bay. ²⁶ Tadə ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye tə d̄əs bo təbey, faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, nəteye ka d̄əre i Mbəlom na, andza nəteye mad̄əsa bo eye. ²⁷ Nəkurom Yahuda hay, ta vəlakum bazlam mapala eye a həlay. Ane tuk na, ka rəhumay ha gər bay ada ka gum mād̄əse bo. Ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, kwa tadə nəteye mad̄əsa bo eye bay bəbay, ta pay bəzay a bazlam mapala eye na, ta gəsiye kurom a sariya.

²⁸ Yahuda nakə dedek eye na, way? Ndo nakə a d̄a ha nəngeye Yahuda hay tə slo i bo d̄ekd̄ek aye d̄aw? A'ay! Mād̄əse bo dedek eye na, wuye mey tuk? Mād̄əse bo nakə ndo hay ta ŋgateye tə d̄əre aye d̄ekd̄ek tsa bay. ²⁹ Duh Yahuda dedek eye na, ndo nakə Mbəlom ka mbəday ha d̄ərev ŋgay aye. Mād̄əse bo dedek eye na, nakə Məsəfəre i Mbəlom faya ma giye mə d̄ərev i ndo aye, bəna məsler i bazlam mapala eye andaya mə d̄əma bay. Slala i ndo nakay, maa zambaday na, Mbəlom bəna ndo hay bay.

3

¹ Kə ge andza niye na, ndo nakə Yahuda aye na, a ze ndo nakə Yahuda bay aye na, tə mey? Tadə ndoweye kə d̄əs bo na, ŋgama eye mə d̄əma na, mey? ² Faya na gwad̄akumeye: «Ma giye ŋgama haladzay ta tsəved̄ mekelen̄ eye hay wal wal.» Mbəlom a vəl bazlam ŋgay na, a Yahuda hay təday.

³ Ane tuk na, tadə siye i Yahuda hay ta kula ha gər tay na, niye na, ma sliye məgay me a Mbəlom ka mäge wu nakə a tsik aye d̄aw? ⁴ A'ay, andza niye bay tebiye, kwa tadə ndo hay tebiye maraw

me eye hay na, Mbəlom ma giye wu nakə a tsik aye huya. Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Nəkar Mbəlom, ka tsik me na, ndo hay tebiye tə sər ha ka tsik na, dedək.

Tadə ta maka ha mənese na, ndəray ma sliye məgəse kar a sariya bay.* »

⁵ Agəla siye hay ta gwadiye, mənese nakə faya ka gakweye ma dzəniye tay ha ndo hay ka məsəre ha Mbəlom na, neŋgeye a ge mənese bay. Wu nakə ka mbədəkwateye faya na, wuye mey? Kə ge andza niye na, ka gwadakweye Mbəlom faya ma giye mənese bəna faya ma sakweye dəretsətseh bədaw? Wu nakə na tsik aye na, na tsik bazlam i ndo hay.

⁶ A'ay, andza niye bay, Mbəlom neŋgeye ŋgwalak eye. Tadə neŋgeye ŋgwalak eye bay na, ma giye sariya a ndo i mändzibəra hay na, ma kəkay?

⁷ Agəla siye hay ta gwadiye sa: «Tadə maraw me ga hay faya ta dzəniye ndo hay ka məsəre Mbəlom neŋgeye a tsik dedək na, ta zambadəye hərwiye. Kə ge andza niye na, nəkway ndo mäge mezeleme hay Mbəlom ma gəsiye kway a sariya na, hərwi mey?» ⁸ Siye hay faya ta gwadiye: «Gakwa mənese hərwi ada tâ ŋgatay parakka Mbəlom na, ŋgwalak eye, ma giye wuray daw?» Siye hay faya ta tsikiye wu nakə ŋgwalak eye bay aye fagaya, tə gwad neŋ eye na tsik andza niye. Nətəye də nakə Mbəlom mā gəs tay ha a sariya aye.

Ndo hay tebiye mezeleme eye hay

⁹ Andza niye, nəkway Yahuda hay na, ka zakwa tay ha siye i ndo hay daw? A'ay, kwa tsekwen bay.

* **3:4** Dəmes hay 51.6.

Ba na tsik tsiy, Yahuda hay ta siye i ndo hay tebiye mezeleme faya ma ləviye kway. ¹⁰ Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad:

«Ndəray nakə nəngeye ɲgwalak eye kame i Mbəlom aye na, andaya bay, kwa nəte.

¹¹ Ndəray nakə a sər dedek aye na, andaya bay, ndəray nakə faya ma pəliye Mbəlom aye na, andaya bay.

¹² Nəteye tebiye ta mbəɖay dəba a tsəved i Mbəlom, ta dze tebiye, ndəray nakə faya ma giye ɲgwalak aye na, andaya bay, kwa nəte.†

¹³ Wu nakə ma ndahwaweye abəra mə bazlam tay aye na, ɲgwalak eye bay andza wu nakə a zaw ma tsəvay nakə ta həndək faya abəra aye.

Ta dərneh tay na, faya ta vateye ha gər a ndo hay.‡

Ka təbəlem tay na, muwar i dədœ.§

¹⁴ Faya ta vəlateye mezeleme a ndo hay huya, ta tsikiye wu ɲgwalak eye bay huya.*

¹⁵ Tə sik tay hay na, ta hwiye ha ka məkəde ndo hay.

¹⁶ Tsəved tay nakə ta ye tə dəma aye na, ta nasiye ha wu hay tebiye,

ada ta sateye dəretsətseh a ndo hay.

¹⁷ Tsəved i zay na, tə sər bay.†

¹⁸ Ta dzədzaray a Mbəlom bay tebiye.‡»

† **3:12** Dəmes hay 14.1-3, 53.2-4; Ekəliziyašt 7.20. ‡ **3:13** Dəmes hay 5.10. § **3:13** Dəmes hay 140.4. * **3:14** Dəmes hay 10.7.

† **3:17** Ezay 59.7-8. ‡ **3:18** Dəmes hay 36.2.

¹⁹ Na gwaf ka sarakwa ha wu neheye tebiye bazlam i Mbəlom mapala eye faya ma tsikiye aye na, a tsik ka ndo neheye faya ta rəhay ha gər aye. Andza niye, ndəray ma sliye mambəde me abəra ka bo bay. Kwa way kə ge mənese kame i Mbəlom. ²⁰ Hərwi niye ka dəre i Mbəlom na, ndəray nakə ɲgwalak eye hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye andaya bay. Bazlam i Mbəlom mapala eye faya ma diye ha mezeleme i ndo hay hərwi ada tâ sər ha.

Ndo hay ta ndziye dedek eye hay kame i Mbəlom na, kəkay?

²¹ Anəke na, tsəved i ndo hay ta təriye ɲgwalak eye kame i Mbəlom aye na, kə ndohwaw parakka. Tsəved eye a ndohwaw na, abəra mə dərəwel i Musa bay. Ane tuk na, dərəwel i Musa ada ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta tsik faya kurre. ²² Tsəved eye na, andza nakay: Ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste, Mbəlom a təra tay ha dedek eye hay ka dəre ɲgay aye na, nəteye. Mbəlom a həndək tsəved nakay na, a ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye tebiye bəna a Yahuda hay dəkdek bay. Mbəlom a ɲgəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay. ²³ Hərwi ndo hay tebiye ta ge mezeleme, ta sliye məndze ma məzlaḅ i Mbəlom bay. ²⁴ Ane tuk na, Mbəlom kə gatay ɲgwalak kəriye, ka təra tay ha dedek eye kame ɲgay. A ge andza niye na, tə həlay i Yesu Kəriste nakə ma mbəliye tay ha abəra mə mezeleme aye. ²⁵ Nəngəye na, Mbəlom a zla na ada mâ mət hərwi ndo hay hərwi ada mâ zla fataya abəra mezeleme tay tə bambaz ɲgay. Tsəved eye nakay Mbəlom a həndək na, hərwi ndo neheye tebiye ta dzaliye ha ka Yesu

Kərıste aye. A ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ zəba neŋgeye na, dedək. Mezeleme neheye ahəl niye ndo hay tə gawa aye na, Mbəlom a gawa ha andza a ŋgataway bay. ²⁶ A tsikawa faya bay, a dəmawa. Ane tuk na, anəke na, faya ma datay ha a ndo hay, neŋgeye na, dedək. Neŋgeye a say mäge na, wu nakə dedək eye ada a say matəre tay ha ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Yesu Kərıste aye ndo dedək eye hay.

²⁷ Kə ge andza niye na, wuray andaya nakə ka gəkweye ha zlapay aye dāw? A'ay, andaya bay! Mbəlom a təra kway ha dedək eye hay kame ŋgay na, hərwi nakə faya ka dzalakweye ha ka Yesu Kərıste aye bəna hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam mapala eye bay. Andza niye, wuray andaya nakə ka gəkweye ha zlapay aye bay. ²⁸ Andza niye, Mbəlom a təra tay ha ndo hay dedək eye hay kame ŋgay na, hərwi nakə faya ta dzaliye ha ka Yesu Kərıste aye dəkdek tsa bəna hərwi nakə tə pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye aye bay. ²⁹ Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i Yahuda hay dəkdek bay, neŋgeye Mbəlom i ndo hay tebiye, kwa i Yahuda hay ada kwa i siye i ndo hay, ³⁰ hərwi Mbəlom na, nəte ŋgweŋ. Tadə Yahuda hay ta dzala ha ka Yesu Kərıste na, ma təriye tay ha dedək eye hay kame ŋgay. Hərwi ndo siye hay na, andza niye dərma, tadə ta dzala ha ka Yesu Kərıste na, ma təriye tay ha ndo i dedək eye hay kame ŋgay dərma. ³¹ Məgwede na, Mbəlom a təra tay ha ndo dedək eye hay na, hərwi nakə tə dzala ha ka Yesu Kərıste aye, niye a say məgwede na, ndo hay tâ pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye sa bay

ɔaw? A'ay, andza niye bay. Duh bazlam i Mbəlom mapala eye na, ka təmakweye na lele andza nakə a ye ka bo aye.

4

Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedək kame ŋgay

¹ Dzalakwa ka Abraham bəba tətə kway təday. Ka gwadəkweye ka neŋgeye na, mey? A huta ka təv i Mbəlom na, mey? ² Tadə Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ŋgay hərwi nakə a gawa məsler ŋgwalak eye hay aye na, Abraham ma sliye faya məge zlapay. Ane tuk na, Abraham kə sla faya məzlepe kame i Mbəlom bay. ³ Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ŋgay.*»

⁴ Sərum ha na, tadə ndoweye kə ge məsler na, ta vəleye wu hərwi məsler ŋgay. Wu nakə ta vəleye na, merəbe ŋgay bəna ta vəleye kəriye bay. ⁵ Tadə duh ndoweye kə dzala ha ka Mbəlom ada ma dzaliye mə gər ŋgay a gawa məsler neheye ŋgwalak eye bay aye na, Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ŋgay. Andza niye tsəved i Mbəlom andaya matəre ha ndo hay dedək eye kame ŋgay na, kəriye.

⁶ Davit kə tsik andza niye dərmak. A gwad ka ndo nakə Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ŋgay aye na, ka zəba ka məsler ŋgay hay bay. A gwad ndo neheye na, Mbəlom kə vəlatay məŋgwese. ⁷ A gwad:

* **4:3** Madazlay i wu hay 15.6.

«Ndo neheye Mbəlom a pəsətay ha mezeleme tay na,
maa huta mənɟwese na, nəteye.

Ndo neheye Mbəlom a mbatatay ha mənese tay aye na,
maa huta mənɟwese na, nəteye.

⁸ Ndo neheye Bəy Maduweŋ Mbəlom a pasla mənese tay bay aye na,
maa huta mənɟwese na, nəteye.†»

⁹ Ahəl nakə Davit a tsik andza niye na, andza məɟwede maa huta mənɟwese na, ndo neheye tə dəs bo aye dekdek tsa daw? A'ay, ndo neheye ta dəs bo bay aye ta hutie mənɟwese dərma. Ta dedek ka tsənakwa na, Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedek kame ŋgay na, hərwi nakə Abraham a pa mədzal gər ka neŋgeye, na gwaɟ bəɟaw? ¹⁰ Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedek kame ŋgay na, kəɟay? Neŋgeye məɟsa bo eye tsukudu neŋgeye məɟsa bo eye zuk bay daw? A həlay niye na, neŋgeye məɟsa bo eye zuk bay! ¹¹ Mbəlom a təra ha ndo i dedek kame ŋgay na, ahəl nakə kə dəs bo zuk bay aye hərwi kə dzala ha ka Mbəlom. Ma dəba eye na, Mbəlom a gwaɟay «dəs bo». Məɟse bo nakə a dəs aye na, ŋgəɟgor nakə neŋgeye ndo i dedek kame i Mbəlom aye. Andza niye, Abraham neŋgeye bəba i ndo neheye ta dəs bo bay ada ta dzala ha ka Mbəlom aye. Mbəlom a pa tay ha nəteye dedek eye hay kame ŋgay andza nakə a pa Abraham ndo i dedek kame ŋgay aye. ¹² Sa na, Abraham neŋgeye bəba i ndo neheye məɟsa bo aye. Ane tuk na, kutoŋ t̄a ge andza Abraham hərwi

† 4:8 Dəmes hay 32.1-2.

mədzal ha ka Mbəlom andza nakə neŋgeye a dzala ha kwa ahəl nakə kə dəs bo zuk bay aye.

Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye

¹³ Mbəlom a gwad ay ahəl niye a Abraham ada a hulfe ŋgay na, ma vəlateye məndzibəra. Mbəlom a tsik andza niye na, hərwi nakə Abraham a pay bəzay a bazlam mapala eye bay, a tsikay andza niye na, hərwi Abraham a dzala ha ka Mbəlom aye ada a təra ndo i dedək kame ŋgay na, andza niye. † ¹⁴ Tadə ahəl niye ndo neheye tə paway bəzay a bazlam mapala eye aye ta hutie wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, ndo neheye tə dzala ka Mbəlom aye na, tə dzala ha hərwi mey? Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, ma təriye wu kəriye. ¹⁵ Andza niye, hərwi bazlam mapala eye a zlaw mevel i Mbəlom ka ndo hay hərwi ta pay bəzay bay. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, ndəray andaya ma nasiye ha bazlam mapala eye bay.

¹⁶ Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye, ma vəliye a ndo neheye tə dzala ha ka neŋgeye aye. A ge andza niye na, hərwi mədə ha ŋwalak ŋgay ta məvəle wu kəriye. A say məvəle a hulfe i Abraham, a nəteye tebiye. A vəl na, a ndo mədzal gər neheye tə pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye dəkdek bay, ane tuk na, a siye i ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom andza Abraham nakə a dzala ha aye dərmak, hərwi Abraham na, bəba kway tebiye ma mədzal gər ka Mbəlom. ¹⁷ Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, Mbəlom a gwad ay a

† **4:13** Zəba mə Madazlay i wu hay 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18.

Abraham: «Na pa kar bəba i slala hay haladzay.» Neŋgeye bəba kway kame i Mbəlom hərwi nakə a dzala ha aye. Mbəlom nakə a mbəl ha ndo hay abəra ma mədahaŋ aye ada neŋgeye nakə a ge wu hay a dazlay ka kəriye, a tsik me na, wuye hay tə ndohwaw. § 18 Abraham neŋgeye na, a dzalawa ha huya ka Mbəlom. Kwa mâ ge andza tsəved eye nakay ada Mbəlom mâ ge wu nakə a gwad ma vəliye andaya sa bay bəbay na, Abraham a pa faya mədzal gər ŋgay ka Mbəlom huya. A təra bəba i slala hay haladzay na, andza niye.* Andza nakə Mbəlom a tsikay, a gwaday: «Hulfe yak hay ta giye haladzay.» 19 Ahəl nakə Mbəlom a tsikay andza niye na, məve i Abraham ma giye temerre. A sər bo ŋgay na, 6a andza maməta eye tsiy, Sara ŋgwas ŋgay ma sliye faya məwe sa bay. Ane tuk na, a dzalawa ha ka Mbəlom huya, kə ye gər bay.

20 A sər ha lele ma hutieye wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye. Ka dzədzə ha mədzal gər ŋgay bay. Duh mədzal gər nakə a dzala ha ka Mbəlom aye na, a vəlay gədaŋ bəŋbəŋ ka tsəved i Mbəlom ada a zambadaway a məzla6 i Mbəlom. 21 A sər ha lele gədaŋ i Mbəlom andaya ka məge wu nakə a gwad ma giye aye. 22 Hərwi niye Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedek kame ŋgay. † 23 Wu nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na: «Mbəlom ka zəba faya neŋgeye ndo i dedek kame ŋgay.» Tə watsa na, hərwi ŋgay dəkdək bay, 24 tə watsa hərwi kway dərmak. Tadə ka dzalakwa ha ka Mbəlom nakə a lətse ahaya Yesu Bəy Maduweŋ kway abəra mə

§ 4:17 Madazlay i wu hay 17.5. * 4:18 Madazlay i wu hay 15.5.

† 4:22 Zəba mə Madazlay i wu hay 15.6.

walaŋ i mədahaŋ hay aye na, ma zəbiye fakwaya dedek eye hay kame ŋgay dərmaŋ. ²⁵ Yesu, neŋgeye Mbəlom a vəl a həlay i ndo hay hərwi ada mâ mət hərwi mezeleme kway. Ma dəba eye Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ hərwi ada mâ pa kway dedek eye hay kame ŋgay.

5

Yesu kə vəlakway məsərə bo ta Mbəlom

¹ Andza niye, Mbəlom ka təra kway ha dedek eye hay kame ŋgay hərwi faya ka dzalakweye ha ka neŋgeye. Anəke tuk na, nəkway mandza eye ta Mbəlom tə zay hərwi Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. ² Maa həndəkəkway na tsəved eye na, Yesu Kəriste hərwi ada Mbəlom mâ gakway ŋwalak ŋgay hərwi faya ka dzalakweye ha ka neŋgeye. Ka lətsakwa duwirre bəŋbəŋ na, ka ŋwalak ŋgay eye nakay ada ka ŋgalakakweye hərwi ka sərakwa ha Mbəlom ma ta vəlakweye məzlaḅ andza neŋgeye. ³ Sa na, faya ka sakweye dəretsətseh na, dərev kway faya ma ŋgwasiye hərwi ka sərakwa ha dəretsətseh ma dzəniye kway ka məzle ŋgatay. ⁴ Ka zlakwa ŋgatay na, ka hutakweye gədan. Tadə ka hutakwa gədan na, ka pakweye mədzal gər ka Mbəlom, ma giye wu nakə a gwad ma giye. ⁵ Tadə ka pa faya mədzal gər andza niye na, ma təriye wu kəriye bay hərwi bə Mbəlom kə dəkway ha parakka a wudə kway haladzay. A dəkway ha na, tə həlay i Məsəfərə ŋgay Tsədanŋa eye nakə a vəlakway aye.

⁶ Ayaw, ahəl niye gədan kway andaya mətəme ha gər kway bay. Ane tuk na, həlay eye nakə Mbəlom

a pa aye, Kəriste a yaw a mət hərwi mezeleme kway. ⁷ Ka sərakwa ha na, mawura bo eye haladzay nakə ndo ma təmiye məməte hərwi ndo nakə dedək eye, mawura bo eye. Tadə ndoweye faya ma giye wu ɲgwalak eye na, agəna ma təmiye məməte hərwi ɲgay. ⁸ Ane tuk na, Kəriste, neɲgeye kə mət hərwi kway. A mət na, ahəl nakə nəkway huya mə mezeleme aye. Andza niye Mbəlom a dəkway ha ma kəkay nakə a wudə kway aye. ⁹ Ma məməte i Kəriste nakə a mət hərwi kway aye na, Mbəlom ka təra kway ha dedək eye hay tə bambaz ɲgay. Kə ge andza niye na, ka sərakwa ha dedək Kəriste ma təmiye kway ha hərwi ada Mbəlom mâ gəs kway ta sariya bay. ¹⁰ Ahəl niye nəkway ndo mane dərə i Mbəlom na, neɲgeye kə sər kway ha ka bo ta neɲgeye tə məməte i wawa ɲgay. Kə ge andza niye na, ka sərakwa ha ta dedək ma təmiye kway ka tor eye hərwi wawa ɲgay kə lətsew abəra ma mədahaɲ. ¹¹ Neɲgeye niye dəkdek tsa bay. Sa na, faya ka ɲgalakakweye ta Mbəlom hərwi maa ye kway ha məsəre kway ha ka bo ta Mbəlom na, neɲgeye. Wu nakə a ge aye na, hərwi Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste.

Adam tə Yesu Kəriste

¹² Maa zlaw mezeleme ka məndzibəra na, ndo nəte ɲgweɲ, Adam. Hərwi mezeleme, ndo hay faya ta mətiye. Andza niye, mədahaɲ a zəvay a ndo zezeɲ ka məndzibəra tebiye, hərwi ndo hay tebiye ta ge mezeleme. ¹³ Mezeleme andaya ka məndzibəra na, kurre kwa ahəl nakə Mbəlom kə vələy bazlam mapala eye a Musa zuk bay aye. A həlay niye bazlam mapala eye andaya zuk bay

na, Mbəlom kə pasla mezeleme i ndo hay bay. ¹⁴ Ane tuk na, kwa kə ge bo andza niye bəbay na, madazlay ka Adam hus a həlay i Musa na, mədahanj a kədawa ndo hay tebiye. Kwa tadə ta gəsay me a Mbəlom andza Adam nakə kə ge bay aye na, tə mətawa huya.

Adam na, andza Yesu, ndo nakə ma deyeweye kame aye. ¹⁵ Ane tuk na, nəteye niye sulo aye na, məsler tay wal wal. Mezeleme nakə Adam a ge aye na, wal andza ɲgama nakə Mbəlom a vəl aye bay. Dədək, ndo hay haladzay ta mət hərwi Adam nakə neɲgeye nəte a ge mezeleme aye. Ane tuk na, ɲgwalak i Mbəlom gədanj eye a ze kwa mey. Kə pa ɲgama haladzay ka ndo hay haladzay kəriye, kə gatay ɲgwalak tə həlay i ndo nəte, Yesu Kəriste. ¹⁶ Wu nakə Mbəlom a vəl aye na, hohway ɲgay eye wal dərmak. Andza i mezeleme bay. Mezeleme nakə Adam a ge aye na, Mbəlom kə gəs na faya a sariya. Ane tuk na, Mbəlom faya ma vəliye ɲgwalak ɲgay a ndo hay, kwa tadə ta ge mezeleme haladzay bəbay na, faya ma təriye tay ha dədək eye hay kame ɲgay ada sariya ma gəsiye tay ha bay. ¹⁷ Dədək, ndo nəte kə ge mezeleme ada mədahanj ka zəvatay a ndo hay tebiye hərwi ndo nakay nəte eye. Ane tuk na, ndo neɲged, Yesu Kəriste, neɲgeye a ge məsler mekeləɲ. Hərwi ɲgay, Mbəlom kə vəl ɲgwalak ɲgay haladzay ada kə vəl məsəre bo, ndo hay ta sər bo ta neɲgeye. Andza niye, ta hutiyə sifa ka tor eye ada ta giye bəy tə Yesu Kəriste.

¹⁸ Andza niye, sariya kə gəs ndo hay tebiye hərwi mezeleme i Adam. Yesu Kəriste, neɲgeye ndo nəte a ge ɲgwalak, andza niye a təma ahaya ndo hay

tebiye abəra ma sariya, a vələtay sifa. ¹⁹ Zəbum, ndo hay haladzay tə ge mezeleme na, hərwi ndo nəte a kərah marəhay ha gər a Mbəlom. I ndo nenged, andza niye. Ndo hay haladzay ta təriye dedək eye hay kame i Mbəlom na, hərwi nakə nengeye a rəhay ha gər a Mbəlom aye.

²⁰ Bazlam i Musa mapala eye a yaw na, hərwi ada mezeleme mâ səkah. Ane tuk na, mezeleme a səkah mazəbe na, ɲgwalak i Mbəlom a səkah kame kame. ²¹ Ahəl niye na, mezeleme a kədawa ndo hay ta gədan. Anəke na, ɲgwalak i Mbəlom andaya ta gədan eye matəre ha ndo hay dedək eye hay kame i Mbəlom. Mbəlom a vələkway ɲgwalak ɲgay niye na, hərwi mede kway ha a sifa nakə ma ndəviye bay aye tə həlay i Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste.

6

Ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye nətəye ma sifa

¹ Ayaw, ka gwadəkweye na, mey tuk? Niye na, andza məgwedə «Gakwa mezeleme hərwi ada Mbəlom mâ səkah ha məvəle ɲgwalak kame kame» tsukudu, kəkay? ² Andza niye bay tebiye! Nəkway na, andza ka mətakwa, mezeleme ma sliye faya mələvakway gər sa bay. Ka ndzakweye mə mezeleme sa na, ma kəkay? ³ Ahəl nakə ta dzəhuḅ kway ha a yam aye na, nəkway ka dzapakwa tə Yesu Kəriste. Andza məgwedə na, ka mətakwa ka bo tə nengeye. Ka sərūm təbədew? ⁴ Ahəl nakə ta dzəhuḅ kway ha a yam aye na, ka tərakwa maməta eye hay tə nengeye ada ta tələka kway ha a mədahan andza nengeye hərwi ada Bəba Mbəlom

mâ lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ andza nakə a lətse ahaya Kəriste abəra ma mədahaŋ ta məzlaḅ i gədaŋ ŋgay aye. Məmbəle kway ahaya nakə a mbəl kway ha aye na, a say kâ hutakwa məndze nakə wədeye aye.

⁵ Ayaw, ka tərakwa maməta eye hay andza neŋgeye mə madzəhuḅe nakə ta dzəhuḅ kway ha a yam aye. Andza niye nəkway ka dza-pakwa tə neŋgeye. Kə ge andza niye na, ka lətsakwaweye abəra ma mədahaŋ andza neŋgeye nakə a lətsew aye dərmaḱ hərwi məndze ma məndze wədeye. ⁶ Sərakwa ha na, ahəl nakə Kəriste a mət ka mayako mazləlmbada eye na, Mbəlom ka dar mede kway nakə guram eye ka mayako mazləlmbada eye dərmaḱ, hərwi ada Mbəlom mâ dze ha bo nakə a saway mäge mezeleme aye ada kâ tərakwa beke i mezeleme sa bay. ⁷ Hərwi ndo nakə kə mət aye na, gədaŋ i mezeleme andaya faya sa bay. ⁸ Ahəl nakə Kəriste a mət aye na, nəkway dərmaḱ ka mətakwa. Kə ge andza niye na, ka dzalakwa ha nəkway tə neŋgeye ka ndzakweye ma sifa dərmaḱ. ⁹ Ka sərakwa ha Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ, ma mətaye sa bay. Gədaŋ i mədahaŋ andaya faya sa bay. ¹⁰ A mət na, a mət mə mezeleme i ndo hay, sik nəte ka ndəv. Anəke neŋgeye mandza eye tə dəre na, neŋgeye mandza eye hərwi Mbəlom. ¹¹ Tə nəkurom na, andza niye dərmaḱ. Sərum ha na, ka mətum, gədaŋ i mezeleme andaya fakuma sa bay. Anəke nəkurom mandza eye i Mbəlom hərwi nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste.

¹² Kə ge andza niye na, ka təmum mezeleme mâ

ge fakuma gədan sa bay. Wu neheye ɲgwalak eye bay, a say a bor i bo kurom aye na, kâ pumay bəzay bay. Sərum ha na, bo ma ndziye bay, ma mətiye. ¹³ Ka vəlumay ha bo kurom a mezeleme mâ gakum wu nakə ɲgwalak eye bay aye sa bay. Vəlumay ha bo kurom đuh na, a Mbəlom andza ndo neheye tə lətsew abəra ma mədahaɲ aye. Vəlumay ha bo kurom peteh hərwi ada mâ ge kurom ha məsler ka tsəved ɲgwalak eye. ¹⁴ Andza niye, gədan i mezeleme andaya fakuma sa bay hərwi ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye sa bay. Faya ka pumeye bəzay a ɲgwalak i Mbəlom nakə a gakum aye hərwi ada kâ tərüm dedək eye hay kame ɲgay.

Nəkway na, beke i way?

¹⁵ Agəla ndəray ma gwadiye, nəmay faya nəmaa pay bəzay a bazlam mapala eye sa bay, nəmaa pay bəzay a ɲgwalak i Mbəlom. Kə ge andza niye na, tsəved kway andaya ka mäge mezeleme sa daw? A'ay, andaya kwa tsekweɲ sa bay tebiye. ¹⁶ Na gwad ka sərum ha tadə ka vəlumay ha bo kurom a ndoweye, ka gwadum ka rəhumay ha gər na, ka tərüm beke ɲgay. Tadə gədan i mezeleme fakuma na, nəkurom ka tərüm beke i mezeleme faya ka vahumaweye məməte ka gər kurom. Tadə đuh ka rəhumay ha gər a Mbəlom na, ka tərüm beke ɲgay hay ada ma təriye kurom ha dedək eye hay kame ɲgay. ¹⁷ Na gwad ahəl niye na, nəkurom beke i mezeleme bəda? Sise a Mbəlom, anəke đuh na, ka rəhumay ha gər a Mbəlom. Ka təmum bazlam neheye ta tətikakum aye. ¹⁸ Mbəlom kə təma kurom ahaya abəra ma beke i mezeleme, ka tərüm beke i Mbəlom đuh hərwi ada kâ pumay

bəzay a tsəvedŋgwalak eye. ¹⁹ Na tsikakum ka beke hay na, hərwi ada kâ tsənum lele hərwi wu neheye a wur bo aye ka slum faya mətsəne bay. Ahəl niye ka vələwum ha bo kurom peteh ka mäge mənese, ka səkahawum ha mäge mezeleme hay wal wal haladzay. Andza nakə ka gawum ahəl niye aye na, anəke vələmay ha bo kurom peteh a Mbəlom hərwi ada kâ gum wu nakə dedək eye. Andza niye mede kurom ma deyeye a gər a Mbəlom.

²⁰ Ahəl nakə nəkurom beke i mezeleme aye na, wuray a gakum kutoŋ ka mäge wu nakə a say a Mbəlom aye bay. ²¹ A həlay niye ka gawum wu neheye ŋgwalak eye bay a gakum horoy anəke aye na, wu nakə ka hutum mə dəma ma dzəniye kurom aye na, wu waray? Wu neheye dūh na, ta diye ha ndo a mədahaŋ. ²² Anəke na, Mbəlom kə təma kurom ahaya abəra ma beke i mezeleme, ka tərūm beke i Mbəlom dūh. Magogoy kurom nakə ka hutumeye na, mändze kurom ma təriye tsədaŋŋa ada ka hutumeye sifa nakə ma ndəviye bay aye. ²³ Tadə ndoweye kə ge mezeleme na, mezeleme ma diye ha a məməte hərwi magogoy i mezeleme na, məməte. Ane tuk na, Mbəlom neŋgeye ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, kəriye. Ma vələkweye hərwi nəkway madzapa eye ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

7

Gədaŋ i bazlam mapala eye andaya fakwaya sa bay

¹ Malamar ga hay, faya na tsikiye ka bazlam mapala eye. Na gwad nəkurom na, ka sərum bazlam

mapala eye bəɖaw? Ka sərum ha bazlam mapala eye a ləvay gər a ndo na, ahəl nakə ndoweye tə dəre huya aye dekdek tsa. ² Na ɖakum ha ta ŋgwas nakə neŋgeye tə zal ŋgay aye. Ahəl nakə zal ŋgay andaya tə dəre mba aye na, tsəved ŋgay andaya mægər ha zal ŋgay, məzle zal mekelen eye bay, hərwi bazlam mapala eye a ge me. Tadə zal ŋgay kə mət na, tsəved ŋgay andaya mede a gay i ndo mekelen eye tuk, maga me eye sa bay. ³ Tadə zal ŋgay kə mət zuk bay, a gər ha, a ye a zal mekelen na, kə ge madama. Ane tuk na, tadə zal ŋgay kə mət na, neŋgeye tsiy barbarra. Kwa tadə ki ye a zal mekelen bəbay na, kə nas ha bazlam mapala eye bay, kə ge madama bay.

⁴ Malamar ga hay, i kurom bəbay andza niye dərma. Bazlam mapala eye a ləva kurom sa bay, nəkurom kame ŋgay andza maməta eye hay, hərwi ahəl nakə Kəriste a mət aye na, ka mətum dərma. Andza niye, nəkurom na, i ŋgay, neŋgeye nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahan aye. Nəkurom i ŋgay hay hərwi ada kâ gakwa wu ŋgwalak eye hay a neŋgeye. ⁵ Andza məgwede, ahəl niye ka gawakwa wu neheye a yakway a gər aye mba na, bazlam mapala eye a gwadawakway: «Wu nakay na, mezeleme.» Kə ɖakway ha mezeleme andza niye na, nəkway a sawakway mäge wu niye ɖuh. Wu neheye ŋgwalak eye bay aye a yawa kway ha kame kame ada a yawa kway ha a məməte. ⁶ Ahəl niye na, bazlam mapala eye a təra kway ha beke ŋgay hay, anəke na, nəkway kame ŋgay andza maməta eye hay. Mbəlom kə təma kway ahaya abəra mə həlay ŋgay. Anəke faya ka gakweye məsler i Mbəlom na, ta tsəved wedeye nakə

Məsəfəre i Mbəlom a dəkway ha aye. Faya ka gəkweye məsler ŋgay ta tsəved guram eye tə watsa mə bazlam mapala eye sa bay.

Bazlam mapala eye tə mezeleme

⁷ Nakay na, a say məgwədə mey? Bazlam i Musa mapala eye na, wu nakə ŋgwalak eye bay aye dāw? A'ay, andza niye bay. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, na səriye mezeleme bay. Tadə bazlam mapala eye mâ gwad: «Kâ ge dāre ka wu i ndo bay*» na, na səriye mezeleme niye bay. ⁸ Ane tuk na, ahəl nakə bazlam mapala eye a deŋ ha mäge dāre ka mezeleme nakay aye na, mezeleme a huta fagaya tsəved, na dazlay mäge dāre ka wu hay wal wal tebiye. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, mezeleme maməta eye. ⁹ Ahəl niye na sər bazlam mapala eye zuk bay na, ka dāre ga na, neŋ mandza eye tə dāre. Ane tuk na, ahəl nakə na sər wu nakə a say a bazlam mapala eye ndo mâ ge aye na, mezeleme a mbəl, ¹⁰ ada ka dāre i Mbəlom na, na mət. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ada mâ vəlatay sifa a ndo hay. Ane tuk na, neŋ na mət na, neŋgeye a mət ga ha. ¹¹ Ahəl nakə na tsəne bazlam mapala eye na, mezeleme a huta fagaya tsəved, a veŋ gər hərwi ada nâ ge mənese ada andza niye nâ mət hərwi mezeleme a kəd ga.

¹² Andza niye bazlam mapala eye a yaw na, mə həlay i Mbəlom ada bazlam ŋgay hay tebiye na, tsədəŋŋa. Wu nakə ŋgwalak eye bay aye na, andaya mə dəma bay. ¹³ Yaw! Andza məgwədə na, wu ŋgwalak eye kə kəd ga mədahan eye dāw? A'ay, maa

* **7:7** Madayaw abəra ma Ezipt 20.17; Bazlam mapala eye masulo eye 5.21.

kəf ga na, bazlam mapala eye bay. Maa kəf ga dūh na, mezeleme. Mezeleme a gəs ga tə wu nakay ɲgwalak eye a kəf ga ha mədahan eye. Andza niye hərwi ta sər ha mezeleme na, mezeleme dedək. Mezeleme neŋgeye ɲgwalak eye bay na, ka zəba parakka hərwi bazlam mapala eye.

Lele ta lele bay eye salamay ma ndo

¹⁴ Ka sərakwa ha bazlam mapala eye a yaw abəra ka təv i Mbəlom. Ane tuk na, neŋ na, ndo zezeŋ tsa, na təra andza beke i mezeleme. ¹⁵ Wu nakə faya na giye na, na sər bay. Wu nakə a seŋ mäge aye na, na ge bay, faya na giye dūh na, wu nakə a seŋ bay aye. ¹⁶ Azlakwa tadə na wudə wu nakə na giye aye bay na, faya ma diye ha na sər bazlam mapala eye neŋgeye ɲgwalak eye. ¹⁷ Mənese nakə faya na giye na, maa ge na, neŋ bay. Maa ge na, mezeleme nakə mə neŋ aye. ¹⁸ Na sər ha wu ɲgwalak eye andaya mə neŋ bay. Na tsik na, mə bo ga nakə a saway mäge mezeleme aye. A seŋ ta dedək mäge wu lele eye, ane tuk na, na sla faya mäge bay. ¹⁹ Wu ɲgwalak eye nakə a seŋ mäge aye a seŋ na giye bay. Faya na giye dūh na, wu ɲgwalak eye bay nakə a seŋ mäge bay aye. ²⁰ Tadə na ge wu nakə a seŋ mäge bay aye na, andza məgwedə maa ge na, neŋ bay. Maa ge na, mezeleme nakə mə neŋ aye.

²¹ Andza niye, wu nakə neŋ faya na tsəniye mə bo ga aye na, andza nakay: A seŋ mäge ɲgwalak, ane tuk na, na sla faya mäge na, mənese dəkdək. ²² Andza məgwedə bazlam i Mbəlom mapala eye a yeŋ a gər ta dedək mə dərev ga. ²³ Ane tuk na, na zəba faya na, gədan mekeləŋ eye andaya mə

neŋ ada faya ma giye vëram tə wu neheye ŋgwalak eye mə neŋ aye. Wu nakay ŋgwalak eye bay aye na, a təra ga ha beke i mezeleme. ²⁴ I ga na, d̄aretsətseh waray! Na mətiye, h̄ərwi nakə bo ga mezeleme aye. Mata buwa ga ahaya abəra ka tsəved̄ nakay ma diye ga ha a məməte aye na, way? ²⁵ Mata buwa ga ahaya na, Mbəlom tə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Na gay sisə tə d̄ərev ga peteh.

Andza niye, ta mədzal gər ga na, faya na rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye. Ane tuk na, bo ga a say n̄a pay bəzay d̄uh na, a mezeleme.

8

Məndze ta gədan̄ i Məsəfəre Tsədan̄ŋa eye

¹ Andza niye, ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya d̄ada bay. ² Andza niye h̄ərwi gədan̄ i Məsəfəre Tsədan̄ŋa eye nakə a v̄əl sifa dedek eye tə həlay i Yesu Kəriste kə təma ga ahaya abəra ma gədan̄ i mezeleme nakə ma diye ga ha a mədahan̄ aye. ³ Bazlam i Musa mapala eye na, kə sla faya məvəle sifa bay h̄ərwi nəkway ndo zezen̄, nəkway bəle eye hay, ka slakwa faya marəhay ha gər a bazlam mapala eye bay. Ane tuk na, wu nakə bazlam mapala eye a sla faya bay aye na, Mbəlom kə ge na. A ge na, a sləraw wawa ŋgay ka məndzibəra ada a təra ha andza ndo, a ndzəkit bo ta nəkway ndo i mezeleme hay, h̄ərwi ada m̄a mət h̄ərwi mezeleme kway. Andza niye, Mbəlom a gəs na mezeleme nakə ndo hay faya ta giye a sariya. ⁴ A ge andza niye na, h̄ərwi ada k̄a tərakwa ŋgwalak eye tebiye

andza i bazlam mapala eye nakə a gwad haḃe ka tərakweye aye. Niye na, ka gakweye tə mede ka tsəved i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye bəna ka tsəved nakə a yay a gər a bo kway aye bay. ⁵ Ndo neheye faya ta giye andza niye na, a yay a gər a bo tay. Tə dzala na, huya ka wu nakə a yatay a gər aye. Ndo neheye faya ta ndziye andza nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a tətikatay aye na, nəteye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. ⁶ Ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a bo tay aye na, tsəved eye niye ma diye tay ha a məməte. Ane tuk na, ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, Mbəlom ma vələteye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye ada ta məndze zay. ⁷ Hərwi niye, ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a bo tay aye na, nəteye tə nay dəre a Mbəlom. Faya ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a tsik aye bay. Ta sliye faya kwa tsekweŋ marəhay ha gər bay. ⁸ Ndo neheye faya ta giye wu nakə a yay a gər a bo tay aye huya na, ta sliye faya madayay a gər a Mbəlom bay.

⁹ Nəkurom na, faya ka gumeye wu nakə a yay a gər a bo kurom aye bay. Nəkurom faya ka ndzumeye dūh na, ka tsəved i Məsəfəre i Mbəlom, hərwi Məsəfəre i Mbəlom andaya mə nəkurom. Tadə ndoweye, Məsəfəre i Yesu Kəriste andaya mə neŋgeye bay na, neŋgeye ndo i Kəriste bay. ¹⁰ Tadə Yesu Kəriste andaya mə nəkurom na, Məsəfəre ŋgay ma vələkumeye sifa nakə ma ndəviye bay hərwi ka tərūm ŋwalak eye hay ka dəre i Mbəlom. Andza niye, kwa bo kurom hay ta mətiye hərwi

mezeleme. ¹¹ Mbəlom, neŋgeye kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ. Tađə Məsəfəre ŋgay andaya mə nəkurom na, ta dedek ma mbəla kurom ahaya abəra ma mədahaŋ dərmak. Ma giye wu niye na, ta Məsəfəre ŋgay nakay mə nəkurom aye.

¹² Kə ge andza niye na, malamar ga hay, gwedere andaya fakwaya. Slala i gwedere nakay na, mäge məsler andza nakə a say a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye, bəna mäge wu nakə a say a bo kway aye bay. ¹³ Tađə faya ka pumay bəzay a tsəved nakə a yakum a gər aye na, ta dedek ka mətumeye. Duh ka vəlumay ha bo a həlay i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye hərwi ada m̄ mbatakum ha mezeleme nakə mə nəkurom aye na, ka ndzumeye ma sifa dedek eye. ¹⁴ Ndo neheye tebiye Məsəfəre i Mbəlom faya ma lakiye tay ha aye na, nəteye wawa i Mbəlom hay. ¹⁵ Məsəfəre niye Mbəlom a vəlakum aye na, neŋgeye ma təriye kurom ha beke hay bay, ka dzədzarumeye sa bay. Məsəfəre niye ma təriye kurom ha wawa i Mbəlom hay duh. Ada ta Məsəfəre niye na, ka wudakweye, ka gwadəkweye: «*Abba!* Bəba!» ¹⁶ Məsəfəre Tsədaŋŋa eye, bo ŋgay eye faya ma tsikiye mə dərev kway na, ta dedek nəkway wawa i Mbəlom hay. ¹⁷ Kə ge nəkway wawa ŋgay hay na, ka hutakweye wu ŋgwalak eye hay neheye a gwad ma vəlateye a ndo ŋgay hay aye dərmak. Mata hute na, nəkway tə Kəriste tađə ka sakwa dəretsətseh andza neŋgeye dərmak. Andza niye, nəkway ta neŋgeye ka ndzakweye ma təv i məzlaḅ ŋgay.

Məzlaḅ nakə kame aye

18 Na sər ha na, dəretsətseh nakə faya ka sakw-eye a həlay nakay anaŋ aye na, neŋgeye andza wu tsekweŋ eye kəriye. Neŋgeye andza məzlaḅ nakə Mbəlom ma vəlakweye aye bay. 19 Wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye faya ta həbiye ndokndok. A satay haladzay mənġatay a pat eye nakə Mbəlom ma bəziye ha wawa ŋgay hay mə dzaydzay aye. 20 Mbəlom ka təra tay ha wu neheye a ge aye wu kəriye. Wu neheye bo tay aye na, a satay andza niye bay. Mbəlom eye a say makəte tay ha. Ane tuk na, faya ma həbiye wu nakə ma giye bo aye huya.* 21 A sər ha na, pat mekeleŋ eye ma təmiye wu neheye a ge aye tebiye. Wu neheye ta təriye andza beke hay sa bay, ta ziye sa bay, ta hutiyə məzlaḅ andza Wawa i Mbəlom hay, ta ndziye barbarra. 22 Ka sərakwa ka madazlay hus anəke, wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye na, faya ta siye dəretsətseh. A wur fataya andza ŋgwas nakə ma wiye wawa aye. 23 Faya ma siye dəretsətseh na, wu neheye dəkdek bay. Nəkway dərmaḱ, nəkway neheye Mbəlom a lah məvəlakway Məsəfəre ŋgay ada ma vəlakweye məzlaḅ sa aye na, faya ka sakweye dəretsətseh mə dərev kway hay. Faya ka həbakweye ndokndok Mbəlom mâ təra kway ha wawa ŋgay hay, andza məgweḁe mâ mbəl kway ha abəra mə dəretsətseh. 24 Mbəlom kə təma kway ha. A təma kway ha na, ka dazlakway a məpe mədzal ġər ka wu nakə ma vəlakweye kame aye. Tadə ndoweye kə dzala nəkway faya ka ŋgatakweye tə dəre kway wu neheye ka pakwa faya mədzal ġər aye na, niye na, məpe faya mədzal ġər sa bay

* 8:20 Zəba mə Madazlay i wu hay 3.17.

6a wu neheye andaya mə həlay kway tsiy. Way nakə faya ma piye mədzal gər ka wu nakə kə huta tsiy aye? Ndəray andaya bay. ²⁵ Ane tuk na, faya ka ɲgatakway a wu nakə ka pakwa faya mədzal gər aye bay. Andza niye, ka səmakway naha, ka həbakweye ndokndok!

²⁶ Andza niye, Məsəfəre Tsədanɲa eye ma deyeweye ma dzəniye kway dərmak, hərwi nəkway bəle eye hay ka tsəved i Mbəlom. Ka sərakwa maɟuwulay me a Mbəlom ta tsəved aye bay. Məsəfəre tə gər ɲgay eye faya ma ɟuwuleye me a Mbəlom a bəram kway, faya ma ɟuwuleye me a Mbəlom tə ɟərev ɲgay peteh andza faya ma siye ɟəretsətseh, a ze ha wu nakə mətsike tə bazlam aye. ²⁷ Mbəlom a sər wu nakə mə ɟərev i ndo hay aye. A sər wu nakə Məsəfəre ma tsətsahiye faya aye dərmak hərwi Məsəfəre faya ma ɟuwulay me a bəram i ndo ɲgay hay ada wu neheye a yay a gər a Mbəlom aye nakə faya ma ɟuwuleye me aye.

²⁸ Ndo neheye ta wuɟa Mbəlom aye na, Mbəlom kə zalatay hərwi ada t̄a ge wu nakə a yay a gər aye. Ka sərakwa ha na, Mbəlom a ge məsler ta nəteye hərwi ada wu hay tebiye kə ndzatay a gər na, mə ge ɲgwalak eye. ²⁹ Ndo neheye Mbəlom a pala tay ha ahəl niye aye na, kə pa tay ha wal hərwi ada t̄a ndzakit bo andza wawa ɲgay Yesu, hərwi ada Wawa ɲgay Yesu mə t̄əra malkwara mə walaɲ i wawa ɲgay neheye haladzay aye. ³⁰ A pa tay ha wal ɟəkɟək tsa bay, kə zalatay dərmak hərwi ada t̄a t̄əra ndo ɲgay hay. A zalatay ɟəkɟək tsa bay, ka t̄əra ha ɲgwalak eye hay ka ɟəre ɲgay. Nənɟeye niye ɟəkɟək tsa bay, kə vəlatay məzlaɟ dərmak.

Mbəlom ma wuđiye kway kame kame

³¹ Andza niye na, ka gwadəkweye faya sa mey? Kə ge Mbəlom neŋgeye tə nəkway na, ndəray ma sliye fakwaya bay! ³² Mbəlom, neŋgeye kə təma ha wawa ŋgay dɛdɛŋ eye bay. A sləra ahaya hərwi ada mâ yaw mâ mət hərwi kway tebiye. Mbəlom kə vələkway wawa niye tuk na, ka dzalum na, ma vələkweye wu hay tebiye bay daw? Ta dedek, ma vələkweye siye i wu hay tebiye dərma. ³³ Way nakə ma sliye məmatay ha mənese a ndo neheye Mbəlom a pala tay ha, a pa tay ha wal aye na, way? Ndəray andaya bay. Mbəlom eye tə gər ŋgay ka təra kway ha ŋgwalak eye hay ka dərə ŋgay. ³⁴ Way nakə ma sliye məgəse tay a sariya na, way? Ndəray andaya bay. Yesu Kəriste tə gər ŋgay eye kə mət hərwi kway, sa na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ, neŋgeye mandza eye tə həlay i mənday i Mbəlom. Neŋgeye, faya ma duwuleye me a Mbəlom hərwi kway. ³⁵ Way nakə ma ŋgəniye kway ha ka bo abəra tə Kəriste hərwi ada mâ wudəkway sa bay na, way? Dəretsətseh daw, mədzal gər daw, mədzəgur me nakə ta dzəguriye fakwaya me tsukudu, may daw, mətawak daw, məkədə nakə ta kədiye kway mədahaŋ eye daw? ³⁶ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Hərwi yak Mbəlom, nakə faya ta pəliye tsəved məkədə may kwa a həlay waray aye.

Ka dərə i ndo hay nəmay na, andza təbaŋ neheye ta zlatay day aye.†»

† 8:36 Dəmes hay 44.23.

³⁷ Duh nămaa ŋgwasa ka dăretsătseh neheye tebiye ta gədan̄ i ndo nakə a wudă may aye. ³⁸ Na sər ha ta dedek wuray andaya nakə ma ŋgəniye kway ha tə neŋgeye hərwi ada mâ wudă kway sa bay aye na, andaya bay. Kwa mədahaŋ, kwa sifa, kwa gawla i Mbəlom hay ada kwa wu neheye ta gədan̄ eye mə mbəlom aye, kwa wu neheye anəke aye, ada kwa wu neheye ta deyeweye kame aye, kwa ndo neheye ta gədan̄ eye ka məndzibəra aye, ³⁹ kwa gədan̄ neheye ka magərmbəlom aye, kwa wu neheye ma bəđ aye, kwa wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye na, ta sliye faya maŋgəne kway ha ka bo abəra ta Mbəlom hərwi ada mâ wudă kway sa bay aye na, ta sliye faya bay. Ka sərakwa ha niye na, hərwi Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste.

9

Yahuda hay

¹ Wu nakə na tsikiye aye na, dedek, hərwi neŋ i Yesu Kəriste, na rawiye me bay. Məsəfəre Tsədan̄ŋa eye faya ma deŋeye ha bazlam ga na, dedek ada mədzal gər ga bəbay andza niye. ² Mevel a wur fagaya haladzay, faya ma geŋeye dăretsătseh huya, ³ hərwi gwala ga Yahuda hay. Nətəye na, malamar ga hay. Tadə tsəved andaya na, Mbəlom mâ vələŋ mezeleme ada mâ mbəl tay ha dūh. A seŋ na, mâ vələŋ mezeleme, mâ ŋgəna ga ha ka bo abəra tə Yesu Kəriste hərwi madzəne tay. ⁴ Nətəye Israyel hay, Mbəlom a pala tay hərwi ada tâ təra wawa ŋgay hay. Ka bəzatay ha məzlaḅ ŋgay. Kə ḅar dzam ta nətəye, kə vələtay bazlam mapala eye, kə dātay ha tsəved i mədəslay ha gər, kə tsikatay

wu nakə ma giye hərwi tay aye. ⁵ Nəteye ti yaw ma hulfe i Abraham ta wawa ŋgay hay. Kəriste dərmak ahəl nakə a təra ndo aye na, neŋgeye slala tay. Kəriste neŋgeye Mbəlom, a ləva wu tebiye. Zambadakway ka tor eye! Mâ ge bo andza niye.*

⁶ Na gwad na, wu nakə Mbəlom a gwad ma giye hərwi ndo neheye ka təra kəriye na, na tsik bay. Wu nakə a tsik aye na, kə ge bo. Ane tuk na, siye i ndo i Israyel hay nəteye ndo i Mbəlom hay bay. ⁷ Wawa i Abraham hay na, haladzay, ane tuk na, nəteye tebiye wawa ŋgay hay dedek eye andza nakə a Mbəlom a tsik aye bay. Mbəlom a gwaday a Abraham ahəl niye: «Hulfe yak dedek eye ma deyeweye na, ma hulfe i wawa yak Izak.†» ⁸ Andza məgwede: Wawa i Abraham hay ta təra wawa i Mbəlom hay hərwi bəba təte tay bay. Ta təra wawa i Mbəlom hay hərwi wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye dəkdək. ⁹ Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye na: «Aza həlay eye nakə na pa aye kə sla, na diye naha na, Sara kə wa wawa. Ma wiye wawa hasləka eye.‡»

¹⁰ Neŋgeye niye dəkdək bay. Rebeka andaya dərmak. Neŋgeye ŋgwas i bəba təte kway Izak. Kə wa mawsa hay. ¹¹⁻¹² Mbəlom a gwaday: «Wawa bagwar eye ma geye məsler a malamar ŋgay wawa eye.» Ahəl nakə Mbəlom a tsik andza niye na, ta ge ŋgwalak bay, ta ge mənese bay. Rebeka kə wa tay zuk bay. Mbəlom a ge andza niye hərwi məde ha, a gawa wu na, andza nakə a say aye. Ma zliye ndo

* **9:5** Bəba təte niye hay na, Abraham, Izak, Zakob ada wawa tay hay. † **9:7** Madazlay i wu hay 21.12. ‡ **9:9** Zəba mə Madazlay i wu hay 18.10-14.

ngay mə walaŋ i ndo hay na, ma zliye hərwi məsler tay ngwalak eye bay. § 13 Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Na wuda Zakob, ane tuk na, na kal ha Ezayu.*»

14 Niye na, andza məgwede: Mbəlom a ge wu hay ta tsəved eye bay daw? A'ay, andza niye bay. 15 A gwaday a Musa ahəl niye: «Na geye ngwalak a ndo nakə a seŋ məgay ngwalak aye.

Na sakay naha a ndo nakə a geŋ mə bo aye.†»

16 Mbəlom a zla ndo na, a zla na hərwi nakə a say məgay ngwalak aye dekdek bəna hərwi nakə a say a ndoweeye kəgəbay hərwi məsler ngay bay. 17 Mbəlom kə tsikay a Farawoŋ dərmak ada mawatsa eye mə Derewel ngay, a gwad: «Na təra kar ha bəy na, hərwi ada ahəl nakə ka rəheŋ ha gər bay aye na, na bəziye ha gədaŋ ga a ndo hay tebiye ka nəkar ada məzele ga mâ da a zləm kwa ka waray ka məndzibəra.‡» 18 Andza niye Mbəlom na, ma giye ngwalak a ndo nakə a say aye. Ma kulay ha dərev a ndo nakə a say aye.

Mbəlom na, andza ndo məngere gərwa

19 Agəla ndəray ma gwadiye: «Tadə kə ge andza niye na, Mbəlom faya ma matay ha maŋgok a ndo hay na, hərwi mey? Nəteye faya ta giye na, wu nakə bo ngay eye a pa hərwi tay aye.» 20 Nəkar ndo zezəŋ kəriye! Nəkar nakə faya ka tsətsahiye andza niye, ka may ha maŋgok a Mbəlom andza niye na, nəkar eye na, way? Səŋgəle i dodə ma

§ 9:11-12 Zəba mə Madazlay i wu hay 25.23. * 9:13 Malasi 1.2-3.

† 9:15 Madayaw abəra ma Ezipt 33.19. ‡ 9:17 Madayaw abəra ma Ezipt 9.16.

sliye faya mægwađay a ndo nakə a ŋgar na aye: «Ka ŋgar ga andza niye hərwi mey?» na, ma tsikiye təta đaw? ²¹ Ndo nakə a ŋgar səŋgəle na, gədaŋ ŋgay andaya mäge wu nakə a say aye ta dodo. Ma sliye faya maŋgəna ha dodo sulo, ma zliye neŋgeđ, ma ŋgariye ha səŋgəle nakə ta giye ha məsler na, pat i magurlom aye. Neŋgeđ na, ma ŋgariye ha səŋgəle nakə ta giye ha məsler pat pat aye.

²² Ayaw, tadə kə say a Mbəlom mäge andza ndo maŋgere gərwa na me yak andaya mə đəma đaw? A say na, ndo hay t̄a sər ha neŋgeye ta mevel eye ada neŋgeye gədaŋ eye. Hərwi niye, ma zliye ŋgatay hərwi ndo neheye neŋgeye ta mevel eye fataya neheye hađe da mədze tay ha abəra mə đəma aye.

²³ Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo hay t̄a sər ha neŋgeye məzlađ eye haladzay ada ma ŋgəniye məzlađ ŋgay niye a nəteye, a say məgatay ŋgwalak. Ba kə ləva ha bo kurre hərwi ada t̄a huta məzlađ ŋgay. ²⁴ Nəkway tebiye ndo neheye Mbəlom a pala matəre kway ha i ŋgay aye. A pala na, Yahuda hay dekdek tsa bay. A pala nəteye ta siye i ndo hay dərmak. ²⁵ Andza nakə Mbəlom a tsik mə đerewel i Oze nakə a watsa, a gwad:

«Ndo neheye ahəl niye ndo ga hay bay aye na,
na gwadateye: Nəkurom ndo ga hay,
Slala nakə ahəl niye na wuda bay aye,
na gwadəye: Na wuda kar.»

²⁶ Ada
«Ma təv nakə tə gwadətay a ndo hay:
“Nəkurom ndo ga hay bay”,
ta zalateye Wawa i Mbəlom nakə ta sifa aye. §»

27 Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbəlom kə tsik ka gər tay dərma, kə tsik ta magala, a gwad:

«Tadə Israyel hay kwa ta ge haladzay andza hewiyen ka me i bəlay na, sərūm ha ndo neheye Mbəlom ma təmiye tay ha aye na, nəteye haladzay bay.

28 Bəy Maduwen Mbəlom ma giye mahonok bay, ma deyewe ka məndzibəra ma giye wu nakə a tsik aye.*»

29 Andza Ezay nakay eye 6a kə tsik faya, a gwad: «Tadə Bəy Maduwen Mbəlom Gədan eye, m̄a gər ha siye i gwala kway hay bay na, ka dzakweye andza ndo i Sodom hay ta Gomora hay.†»

Yahuda hay tə sər tsəved dedek eye bay

30 Andza məgwede mey? Andza məgwede na, ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye na, nəteye ta pəla tsəved matəre ŋwalak eye ka dərə i Mbəlom bay, ane tuk na, anəke ta təra ŋwalak eye ka dərə ŋgay. Andza niye hərwi ta dzala ha ka neŋgeye.

31 Ane tuk na, Yahuda hay nəteye ta pəla bazlam i Musa mapala eye məpay bəzay hərwi ada t̄a təra ŋwalak eye hay ka dərə i Mbəlom andza niye, ane tuk na, ta dəd ka tsəved. 32 Tə dəd ka tsəved na, hərwi mey? Hərwi tə dzala na, ta təriye ŋwalak eye hay ka dərə i Mbəlom tə wu nakə bo tay eye tə gawa aye ada tə dzala ha ka Mbəlom bay. Hərwi niye ta kərah Yesu neŋgeye nakə andza kwar nakə ndo hay ta ndəfiye faya sik ta dəfiye, 33 tə tsik faya

* 9:28 Ezay 10.22-23. † 9:29 Madazlay i wu hay 19.23-28.

mə Derewel i Mbəlom aye. Mə derewel niye na, Mbəlom a gwad:
 «Zəbum! Na piye kwar a wuzlahgəma i Zerozelem. Ndo hay ta ndəfiye faya sik. Hotokom nakə ndo hay ta dəfiye hərwi ɲgay aye. Ane tuk na, ndo nakə kə pa faya mədzal gər ɲgay aye na,
 wuray ma dzəmiye na dāda sa bay.†»

10

¹ Malamar ga hay, a seɲ tə dərev ga peteh, ndo ga hay t̄a yaw hərwi ada Mbəlom m̄a mbəl tay ha. Hərwi niye neɲ faya na d̄uwuleye me a Mbəlom haladzay. ² Na sər ha ta dedək a satay məpay bəzay a Mbəlom peteh. Ane tuk na, tsəved nakə dedək eye məpay bəzay a Mbəlom aye na, tə sər bay. ³ Tsəved nakə Mbəlom ma təriye ha ndo ɲgwalak eye kame ɲgay aye na, tə sər bay. Ta pəla tsəved tay wal. Andza niye, tsəved nakə Mbəlom ma təriye tay ha ndo hay ɲgwalak eye kame ɲgay aye na, a satay bay. ⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ahəl nakə Kəriste a yaw aye na, ka ndəv ha bazlam mapala eye tebiye. A ge andza niye na, hərwi ada kwa way kə dzala ha ka neɲgeye na nəteye na, Mbəlom ma təriye tay ha ɲgwalak eye hay kame ɲgay.

Mbəlom ma təriye tay ha ndo neheye tə dzala ha ka neɲgeye aye

⁵ Musa tə gər ɲgay kə watsa ka tsəved i məpay bəzay a bazlam mapala eye, ta tsəved eye nakay ndo ma təriye ɲgwalak eye kame i Mbəlom. A watsa, a gwad: «Ndo nakə kə pay bəzay tebiye a

† 9:33 Ezay 28.6.

bazlam mapala eye na, ma hutiye sifa dedek eye tã nenɣeye.*» ⁶ Tsãved nakã ndo hay ta tãra nɣwalak eye hay kame i Mbãlom hãrwi nakã tã dzala ha ka nenɣeye aye na, wal. Mawatsa eye mã Derewel i Mbãlom, a gwad ka tsãved eye niye: «Ka tsãtsah mã dãrev: “Mata tsele a mbãlom way?” bay.†» Andza mægweɗe: Mata tsele mãzalay naha a Yesu Kãriste hãrwi ada mã mbãzlaw na, way? ⁷ «Kã tsik mã dãrev yak: “Mata mbãzle a tãv i mãdahan hay ka dala way?” sa bay.‡» Andza mægweɗe: Mata zalayaw a Yesu Kãriste hãrwi ada mã yaw na, way? Ba kã lãtsew abãra ma mãdahan tsiy. ⁸ Derewel i Mbãlom a gwad duh na: «Bazlam i Mbãlom nenɣeye bãse tã nãkar, nenɣeye dãren hay, nenɣeye mã bazlam yak, nenɣeye mã dãrev yak.§» Bazlam eye nenɣeye nãte nakã faya nãmay nãmaa datay ha a ndo hay aye, nãmay faya nãmaa gwadiye: «Dzalum ha ka Mbãlom.» ⁹ Tadã ka tsik tã bazlam yak «Yesu Kãriste na, Bãy Maduwen» ada ka tãma a dãrev yak Mbãlom kã lãtse ahaya abãra ma mãdahan na, Mbãlom ma tãmiye kar ha. ¹⁰ Tadã ka dzalakwa ha ka Yesu tã dãrev kway na, ka tãrakweye nɣwalak eye hay kame i Mbãlom. Tadã ka gwadãkwa tã bazlam kway Yesu Kãriste Bãy Maduwen na, Mbãlom ma tãmiye kway ha. ¹¹ Andza tã watsa mã Derewel i Mbãlom na, tã gwad: «Ndo nakã kã pa faya mãdzal gãr nɣay aye na, wuray ma dzãmiye na dãdã sa bay.*» ¹² Mbãlom a tsikatay wu niye a nãteye

* **10:5** Levitik 18.5. † **10:6** Bazlam mapala eye masulo eye 30.12. ‡ **10:7** Bazlam mapala eye masulo eye 30.14. § **10:8** Bazlam mapala eye masulo eye 30.14. * **10:11** Ezay 28.16.

tebiye. Wuray ka ɲgəna tay ha ka bo abəra Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye bay. Bəy Maduweŋ neŋgeye Bəy Maduweŋ i ndo hay tebiye. Faya ma giye ɲgwalak a ndo neheye faya ta dūwuleye me aye tebiye. ¹³ Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Kwa way ka dūwulay me a Bəy Maduweŋ m̄a təma ha na, Bəy Maduweŋ ma təmiye ha.†»

¹⁴ Ane tuk na, ta dzala ha ka neŋgeye bay tuk na, ta dūwulay me na, kəkay? Ta tsəne labara ɲgay bay tuk na, ta dzaliye ha ka neŋgeye na, kəkay? Ndəray kə tsikatay bazlam ɲgay bay tuk na, ta tsəniye labara ɲgay na, kəkay? ¹⁵ Ada tə slər ndo i maslaŋ hay bay tuk na, ndo i maslaŋ hay ta diye ta tsikateye na, kəkay? Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, a gwad: «Zəbum ma kəkay nakə ndo hay faya ta ɲgwasiye ta ndo neheye ti yaw mədə ha Labara ɲgwalak eye.‡»

¹⁶ Ane tuk na, maa təma Labara ɲgwalak eye na, ndo hay tsekweŋ tsa. Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a gwad: «Bəy Maduweŋ, maa təma bazlam yak nakə nəmaa d̄a ha aye na, way? Ndo hay haladzay bay.§» ¹⁷ Andza niye, ndoweye kə dzala ha na, kə tsəne təday. Ndoweye kə tsəne labara i Yesu Kəriste na, andza məgwede ndəray kə tsikay təday.

¹⁸ Kə ge andza niye na, na tsətsahiye: Ta dedek ndo i Israyel hay ta tsəne labara nakay bədaw? Ta tsəne. Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad:

† 10:13 Zowel 3.5. ‡ 10:15 Ezay 52.7. § 10:16 Ezay 53.1.

«Ta tsəne bazlam tay ka məndzibəra tebiye,
ada bazlam tay kə ndisl ka kokway i
məndzibəra?»*

¹⁹ Na tsətsahiye sa: Ta dedək ndo i Israyel hay ta
sər ha bədaw? A satay məsəre ha bay. Maa tsik ahəl
niye təday na, Musa, a gwad:

«Mbəlom a gwad:

Nəkurom Israyel hay, na təriye kurom ha
kâ gum dəre ka slala nakə kəriye a dəd dala bay
aye.

Ka gumeye mevel,

hərwi slala i ndo neheye tə sər wuray bay
aye.†»

²⁰ Ma dəba eye, Ezay ndo mədə ha bazlam i
Mbəlom kə tsik parakka, a gwad, Mbəlom a gwad:

«Ndo neheye ta pəlawə ga bay aye,
ta huta ga.

Na də tay ha bo a ndo neheye,

ta tsətsahawa ga bay aye.‡»

²¹ Ka gər i Israyel hay na, Mbəlom a gwad:

«Na bəza ha həlay ga.

Hwapat neŋ faya na gateye wiyaw a ndo ga hay
hərwi ada t̄a yaw.

Ane tuk na, ta rəheŋ ha gər bay, ta kərah ga.§»

11

Mbəlom ma gəriye tay ha Yahuda hay bay

¹ Yaw, faya na tsikakumeye: Kə ge andza niye
na, andza məgweđe Mbəlom kə kal tay ha ndo ŋgay
hay daw? A'ay, kə kal tay ha bay. Neŋ tə gər ga, neŋ

* **10:18** Dəmes hay 19.5. † **10:19** Bazlam mapala eye masulo
eye 32.21. ‡ **10:20** Ezay 65.1. § **10:21** Ezay 65.2.

ndo i Israyel, na yaw abəra ma hulfe i Bendzamen. Neŋ slala i Abraham. ² Mbəlom kə gər tay ha ndo ŋgay hay bay tebiye. A pala tay ha na, zla anəke bay hərwi ada tâ təra ndo ŋgay hay. Ka sərūm wu nakə tə watsa ka Eliya ndo mədə ha bazlam i Mbəlom mə Derewel i Mbəlom aye bədaw? Eliya faya ma wudiye ka Israyel hay kame i Mbəlom. A gwad: ³ «Bəy Maduweŋ, ndo neheye na, ta kəd ndo mədə ha bazlam yak hay, ta mbəzl ha təv məvəlaka wu hay. Maa zəkaw na, neŋ nəte ŋgweŋ ada a satay məkədə ga dərmaċ.*» ⁴ Mbəlom, neŋgeye a mbədāy faya na, kəkay? A gwadāy: «A'ay, nəkar mehiyekeye bay. Na ləva ha bo ta ndo hay gwezem tasəla neheye ta peŋeye bəzay aye. Ta rəhay ha gər a kule i Ba'al təbey.†» ⁵ Kwa ahəl kway nakə anəke aye na, andza niye dərmaċ. Mbəlom a pala mə walaŋ i Israyel hay siye i ŋgal tsa. A pala tay na, hərwi a gatay ŋgwalak a ndo hay. ⁶ Kə ge Mbəlom a gatay ŋgwalak hərwi məpele tay ha na, andza məgwədə a pala tay ha hərwi məsler tay nakə tə ge aye bay. Kə ge Mbəlom a palawa ndo hay hərwi məsler tay na, ŋgwalak ŋgay ka təra ŋgwalak sa bay.

⁷ Niye andza məgwədə na, Israyel hay ta huta wu nakə faya ta pəliye bay. Mə walaŋ tay na, ndo ma ŋgal eye nakə Mbəlom a pala tay aye, nəteye na, ta huta na. Siye hay na, Mbəlom kə kula tay ha gər tay toŋgwa toŋgwa. ⁸ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, a gwad:

«Mbəlom ka təra tay hay ada tâ sər wuray bay.

Ka dərəzlatay ka dərə,

* **11:3** 1 Bəy hay 19.10, 14. † **11:4** 1 Bəy hay 19.18.

kə dəkatay na zləm hus ka bəgom ta ndziye
andza niye.†»

⁹ Davit dərmak a gwad:

«Wu mənday tay nakə ta ndiye mâ gəs tay
andza bəlay nakə a mbəzl wu aye,

tâ dəd a dəma,

Mbəlom mâ satay dəretsətseh.

¹⁰ Tâ ge guluf,

ada tâ ŋgatay a dəre sa bay!

Tâ huta dəretsətseh huya

hərwi ada dərev mâ ye fataya abəra!§»

¹¹ Yaw! Na tsətsahiye sa: Ahəl nakə matədakweŋ
a ndzatay a Yahuda hay aye na, ta dəd mambəŋ
dāw? A'ay, ta dəd mambəŋ bay! Ane tuk na,
Mbəlom a mbəl tay ha slala mekeleŋ eye hay na,
hərwi nakə nəteye tə ge mezeleme aye. Mbəlom
a ge andza niye na, hərwi ada Yahuda hay tâ ge
sələk ka siye i slala mekeleŋ eye hay ada tâ pəla
tsəved hərwi gər tay. ¹² Ahəl nakə Israyel hay tə ge
mezeleme aye na, Mbəlom a gatay ŋgwalak a siye
i ndo hay ka məndzibəra. Ndo siye hay ta huta
ŋgama haladzay mə həlay i Mbəlom hərwi Yahuda
hay nəteye mətawak eye hay ka tsəved i Mbəlom.
Kə ge Mbəlom a ge ŋgwalak a siye i slala mekeleŋ
eye hay a həlay nakə Yahuda hay ta kərah marəhay
ha gər a Mbəlom aye na, ahəl nakə aza Yahuda hay
tebiye ta maweye ka təv ŋgay aye ta dedek ma piye
fataya ŋgama, ma ziye.

*Bazlam nakə Pol a tsikatay a ndo neheye Yahuda
hay bay aye*

† **11:8** Bazlam mapala eye masulo eye 29.3; Ezay 6.10. § **11:10**
Dəmes hay 69.23-24.

¹³ Na tsikiye anəke na, a nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Neŋ na, ndo i maslaŋ i Yesu. A sləra ga ahaya na, a nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Yaw, hərwi niye neŋ faya na ŋgalakiye ha ta məsler nakə a vəleŋ aye. ¹⁴ A seŋ tadə ma giye bo na, gwala ga hay tâ zəba faya andza niye, siye hay mə walaŋ tay tâ ge sələk ka ndo neheye Yahuda hay bay aye, tâ yaw hərwi ada Mbəlom mâ təma tay ha ta məsler ga dərmaç. ¹⁵ Ahəl nakə Mbəlom a gər tay ha Yahuda hay aye na, kə ma ha ka bo ndo i məndzibəra hay tə neŋgeye. Kə ge andza niye na, ahəl nakə aza Mbəlom ma ma tay ahaya Yahuda hay ka təv ŋgay sa aye na, wu eye ma giye na, kəkay? Niye ma vəliye sifa a ndo neheye ta mət aye.

¹⁶ Tadə tə dəs peŋ, tə vəlay a Mbəlom na, andza məgwedə peŋ eye tebiye i ŋgay dərmaç.* Tadə zləlay i dərizl i gərdaç i ŋgay na, hawal eye hay i ŋgay dərmaç. ¹⁷ İsrayel na, andza dərizl i gərdaç i tetədöz nakə Mbəlom a dəs faya abəra hawal eye hay aye. A dəs tay faya abəra na, a tapa† faya nəkar nakə Yahuda bay aye. Andza hawal i dərizl i gərdaç i kəsaf. Anəke faya ka ŋgasliye ha bo ta məse yam eye nakə a tsalaw ma zləlay i dərizl i gərdaç i tetədöz aye. ¹⁸ Kə ge andza niye na, kâ kəts tay ha bay. Ka dəslumay ha gər a bo kurom na, hərwi mey? Nəkurom na, hawal hay tsa. Gədaŋ i hawal hay a yaw na, abəra ma zləlay, bəna gədaŋ i zləlay a yaw abəra ma hawal hay bay.

* **11:16** Məpesle 15.19-21. † **11:17** Tə bazlam i Sara «greffer» na, mətepe hawal i dərizl i gərdaç mekeleŋ eye ka dərizl i gərdaç neŋged. Dərizl nakə tə tapa faya hawal i dərizl i gərdaç neŋged aye ma wiye hohway ŋgwalak eye.

¹⁹ Agəla nəkar ka gwadiye: «Ayaw, Mbəlom kə dəs siye i hawal hay hərwi ada mâ tapa ga a dəma.»

²⁰ Ka tsik na, dedək. Mbəlom a dəs tay ha na, hərwi nakə ta dzala ka neŋgeye bay aye. I yak na, hərwi nakə nəkar ka dzala ha ka neŋgeye nakə a vəlaka təv niye aye. Kâ ge ha zlapay bay, dzədzaray düh a Mbəlom. ²¹ Tadə Mbəlom ka həhar tay ha Yahuda hay kwa nəteye andza hawal dedək eye bəbay, ka dzala mə gər yak na, ma həhariye kar nəkar nakə a tapa kar mətepe mətepe aye bay na, hərwi mey?

²² Tsəne! Mbəlom neŋgeye ŋgwalak eye ada neŋgeye mevel eye dərma. A ge mevel ka ndo neheye tə dəd abəra ka tsəved aye. Ane tuk na, nəkar na, ma giye ŋgwalak tadə huya faya ka pay bəzay hərwi nakə a gaka ŋgwalak aye dəkdek. Tadə ka gum andza niye bay na, ma dəsiye kar dərma.

²³ Yahuda hay na, tadə ta ma ka tsəved, ta yaw ta dzala ha na, Mbəlom ma miye tay ha, ma tapiye tay ha. Faya na tsikakumeye ta dedək, gədan ŋgay andaya məme tay ha. ²⁴ Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye na, nəkurom hawal i dərizl i gərdaf i kəsaf hay neheye tə dəs tay ha abəra ka təv tay aye ada ti ye kurom ha mətepe ka dərizl i gərdaf ŋgwalak eye i guvah nakə a ndzawa ka təv tay bay aye. Tadə Mbəlom kə sla faya məge wu mawura bo eye andza niye na, ka dzalum na, ma miye tay ha Yahuda hay a təv tay nakə ahəl niye aye bay kəkay? Nəteye neheye hawal dedək eye hay aye.

Yahuda hay ta maweye ka tsəved i Mbəlom

²⁵ Andza niye, malamar ga hay, a seŋ na, sərüm ha bazlam nakay bagwar eye nakə Mbəlom a da ha parakka, hərwi ada kâ dzalumay a gər kurom

nəkurom ka tsahum bay. Siye hay mə walaŋ i Israyel hay ta kula ha gər tay ka Mbəlom. Ayaw! Andza niye, ane tuk na, ta ndziye huya andza niye bay. Ndo neheye Yahuda hay bay aye Mbəlom a pala tay ha aye tã dzala ha təday ada ndo i Israyel hay ta dzaliye ha. ²⁶ A həlay niye na, ndo i Israyel hay tebiye ta təmiye, andza nakə mawatsa eye mə Derewel aye na, Mbəlom a gwad:

«Ndo nakə ma təmiye tay ha ndo hay aye na,
ma deyeweye abəra ma gəma i Zerozelem.

Ma mbatiye ha mezeleme i gwala i Zakob.

²⁷ Nakay na, dzam nakə na bariye ta nəteye
a həlay niye na pəsətay ha mezeleme tay
aye.†»

²⁸ Yahuda hay ta kərah Labara Ngwalak eye, ta təra ndo mənə dəre i Mbəlom. Andza niye hərwi ada Mbəlom mâ mbəl kurom ha, nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Ane tuk na, Mbəlom a pala tay ha na, hərwi tã təra i ŋgay ada a wudã tay ha hərwi ba kə tsikatay a bəba tətə tay hay andza niye. ²⁹ Mbəlom kə zla ndoweye na, ada kə pa faya ŋgama na, ma mbədəye həlay a mədzał gər ŋgay bay. ³⁰ Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye, ahəl niye na, nəkurom ka rəhumay ha gər a Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, ka gumay mə bo a Mbəlom, hərwi Yahuda hay ta rəhay ha gər bay. ³¹ I tay na, andza niye dərmał. A həlay nakay anan eye, ta rəhay ha gər a Mbəlom bay ada ma gateye ŋgwalak dıh. Ane tuk na, andza niye hərwi ada nəteye dərmał tã mbədə gər ka təv i Mbəlom ada tã gay mə bo a Mbəlom. ³² Andza niye, Mbəlom kə

† 11:27 Ezay 59.20-21.

gər ha kwa way tebiye hərwi ada tâ rəhay ha gər bay. A ge andza niye na, hərwi ada nətəye tâ gay mə bo tebiye.

Zambadəkway a Mbəlom

³³ Ayaw! Mbəlom na, zlele eye mə wu hay tebiye! Metsehe ŋgay a ze kwa mey tebiye, a sər wu hay tebiye. Wu nakə a dzala mə dərev ŋgay aye na, a say məgwede mey na, ndəray ma sliye məme ahaya abəra mə dəma bay, ndəray ma sliye məsəre wu nakə faya ma giye bay. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

³⁴ «Wu nakə Mbəlom a dzala aye na, maa sər na, way?

Maa dəy ha wu ka həlay a Mbəlom na, way?§»

³⁵ «Maa vəlay wu a Mbəlom nətə hərwi ada Mbəlom ma vəleye a dəma na, way?*

³⁶ Ndəray andaya bay hərwi maa ge wu hay tebiye na, Mbəlom.

Nenğeye a tsəpa wu hay tebiye ada wu hay tebiye andaya na,

hərwi ada tâ təra i ŋgay.

Zambadəkway ka tor eye. Mâ təra andza niye!

12

Mede i ndo məgay məsler a Mbəlom

¹ Malamar ga hay, na dəkum ha hadzəgay nakə Mbəlom a gakway ŋgwalak aye. Hərwi niye, faya na gakumeye amboh: Vəlumay ha bo kurom peteh a Mbəlom andza vo'ar nakə tə kədəway a Mbəlom

§ 11:34 Ezay 40.13. * 11:35 Zob 41.11.

aye ada ka dayumeye a gər. Ane tuk na, nəkurom ka ndzumeye tə dəre. Nakay na, wu nakə a ye ka bo mədəslay naha gər a Mbəlom aye. ² Kâ pumay bəzay a ndo i mändzibəra hay bay. Mbəlom mâ vəlakum mədzal gər wedeye hərwi ada mâ mbəda ha dərev kurom. Tadə ka gum andza niye na, ka sərume ye wu nakə a say a Mbəlom aye. Andza mægwedə: Ka sərume ye wu nakə ɲgwalak eye, wu nakə a yay a gər aye, ada wu nakə a ye ka bo aye.

³ Mbəlom kə geɲ ɲgwalak ɲgay kəriye, ka pa ga a məsler ɲgay. Hərwi niye neɲ faya na gwadakumeye a nəkurom tebiye: Kâ dəslumay ha gər a bo kurom bay, sər um ha duh nəkurom ta dedek na, kəkay. Zəbum ka gədaɲ neheye Mbəlom a vəlakum aye, hərwi ada kwa way mâ gay sariya a gər ɲgay ta tsəved eye.

⁴ Kwa way bo ɲgay na, nəte, ane tuk na, vərəzl hay faya wal wal haladzay ada vərəzl eye niye hay kwa way ta məsler ɲgay wal. ⁵ Nəkway neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, andza niye. Nəkway haladzay, ane tuk na, nəkway madzapa eye nəte andza bo nəte. Nəkway tebiye madzapa eye ka bo i ndo nəte andza bo nəte andza vərəzl neheye mazəva eye ka bo i ndo aye.

⁶ Mbəlom kə vəlakway gədaɲ wal wal, andza nakə a say məvəlakway aye. Kə ge andza niye na, kwa way mâ ge məsler ta gədaɲ nakə Mbəlom a vəlay aye. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaɲ mədə ha bazlam ɲgay na, da ha andza nakə ka sər Mbəlom a vəlaka gədaɲ aye. ⁷ Tadə Mbəlom a vəlaka gədaɲ ka madzəne ndo hay na, dzəna andza nakə a ye ka bo aye. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaɲ ka matətikatay

wu a ndo hay na, tətikatay. ⁸ Tacə Mbəlom a vəlaka gədaŋ məmatay naha dərev a ndo hay na, matay naha dərev. Tacə Mbəlom a vəlaka gədaŋ ka vəlataŋ wu a mətawak hay na, vəlataŋ tə dərev yak peteh. Tacə Mbəlom a vəlaka gədaŋ ka məndzatay kame a ndo hay na, ge na məsler eye tə dərev yak peteh. Tacə Mbəlom a vəlaka gədaŋ məgatay ŋgwalak a ndo hay na, gatay ta məŋgwese.

⁹ Wudum ndo hay tə dərev kurom peteh, ka wudum tay ha tə bazlam dəkdək tsa bay. Numay dāre a wu nakə ŋgwalak eye bay aye. Wudum wu nakə ŋgwalak eye. ¹⁰ Wudum bo mə walaŋ kurom nəte nəte, andza nakə malamar hay ta wuda bo mə walaŋ tay aye. Rəhumay ha gər a siye i ndo hay mâ ze bo kurom eye. ¹¹ Vəlum ha bo kurom ka mäge məsler. Kâ gum sœ bay. Vəlumay ha bo kurom peteh ka mäge məsler i Bəy Maduwen. ¹² Ŋgwasum hərwi məpe mədzaŋ gər nakə ka pum ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlakumeye aye. Ahəl nakə faya ka sumeye dəretsətseh aye na, zlum ŋgatay. Duwulumay me a Mbəlom huya, kâ gərūm ha bay. ¹³ Dzənum tay ha ndo məpe mədzaŋ gər hay ka Yesu neheye mətawak aye hay tə zlele kurom. Ndo neheye ti ye naha a gay kurom aye na, təmum tay ha lele.

¹⁴ Tsətsahum ka Mbəlom, mâ pa ŋgama ka ndo neheye faya ta sakumeye dəretsətseh aye, kâ vəlumatay mezeleme bay. ¹⁵ Ŋgwasum ka bo ta ndo neheye faya ta ŋgwasiye. Tuwum ka bo ta ndo neheye faya ta tuwiye. ¹⁶ Ndzum ayaw tə ayaw mə walaŋ kurom. Kâ dəsłumay gər a bo kurom bay, kwa məsler eye tsekwen bəbay na, kâ kərahum

bay. Kâ dzalum mə gər kurom ka sərũm wu hay tebiye bay.

¹⁷ Kâ mumay ha mənese a ndəray mənese ta mənese bay, pəlum dũh na, gum wu nakə kwa way a sər ŋwalak eye aye. ¹⁸ Tadə ka slumeye mäge wu nakə ka slumeye aye na, ndzum zay ta ndo hay tebiye. ¹⁹ A nəkurom neheye na wuda kurom haladzay aye, ndo kə gakum mənese na, kâ məmumay ha a dəma bay. Gərũm ha Mbəlom m̄a gay sariya. Andza niye, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad: «Mata ma ha mənese a ndo na, neŋ!» ²⁰ Ane tuk na, bazlam i Mbəlom a gwad: «Tadə may a wur ka ndo mənə dərə yak na, vəlay wu mənday, tadə yam a gay na, vəlay yam. Tadə ka ge andza niye na, andza faya ka hayiye zler i ako ka gər ŋgay.†» ²¹ Ka gərũm ha mənese m̄a ŋgwasə fakuma bay. Ŋgwasum ka mənese tə mäge wu ŋwalak eye hay dũh.

13

Rəhumatay ha gər a bəy i dala hay

¹ Kwa way m̄a rəhay ha gər a bəy i dala hay hərwi ndo neheye tebiye ma bəy aye na, maa vəlatay na, Mbəlom ada maa pa tay ha a bəy na, neŋgeye. ² Yaw, ndoweye kə ge vərəm ka bəy i dala hay na, a ge vərəm ka wu nakə Mbəlom a bər aye. Ndo neheye faya ta giye andza niye na, faya ta vahaweye sariya ka gər tay. ³ Ndo neheye faya ta giye wu ŋwalak eye, ta dzədzariye ta bəy i dala hay bay. Mata dzədzere dũh na, ndo neheye

* **12:19** Bazlam mapala eye masulo eye 32.35. † **12:20** Dzeke hay 25.21-22.

faya ta giye wu ɲɠwalak eye bay aye. Taɗə a saka madzəɗzaratay a bəy i dala hay bay na, ge wu nakə ɲɠwalak eye hərwi ada kâ yatay a gər lele. ⁴ Andza niye, hərwi bəy i dala hay faya ta giye na, məsler i Mbəlom hərwi ada tâ dzəna kurom ka məge ɲɠwalak. Taɗə dūh ka ge lele bay na, dzəɗzaratay a bəy i dala hay hərwi gədaɲ nakə Mbəlom a vəlatay na, a vəlatay kəriye bay. A vəlatay hərwi mabəz ha mevel i Mbəlom hərwi ada mâ gatay dəretsətseh a ndo neheye faya ta giye mənese aye. ⁵ Hərwi niye rəhumatay ha gər a bəy i dala hay. Ka rəhumatay ha gər na, hərwi nakə faya ta gakumeye dəretsətseh aye dəkdek aye bay. Rəhumatay ha gər hərwi ka sərūm ha mə dərev kurom niye na, tsəved ɲɠwalak aye.

⁶ Ka vəlumeye dzaɲgal na, hərwi niye dərmak, Mbəlom a pa ndo i bəy i dala hay hərwi ada tâ ge məsler nakay lele. ⁷ Vəlumay a bəy i dala hay wu nakə tədə məvəlatay a nəteye aye. Vəlumatay dzaɲgal a ndo neheye faya ta tsakaliye. Wu nakə ta tsətsah fakuma məvəle aye na, vəlumatay. Rəhumatay ha gər lele hərwi nəteye na, tədə ka rəhumatay ha gər.

Mawuɗe siye i ndo hay na, marəhay gər a Mbəlom

⁸ Gwedere i ndo fakuma na, hamumay. Gwedere nakə ma mətsiye fakuma aye na, nəte. Gwedere niye na, wuɗum ndo hay huya. Ndo nakə a wuɗa ndo hay aye na, ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye. ⁹ Ka sərūm bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad: «Kâ ge madama bay, kâ kəf ndo bay, kâ kəla bay, kâ ge dəre ka wu i ndo

hay bay.» Bazlam neheye mapala eye ada ta siye hay tebiye nateye mə bazlam mapala eye nate. A gwad: «Wuda ndo i maged yak dərma andza ka wuda na gər yak.*» ¹⁰ Ndo nakə a wuda ndo aye na, ma geye mənese bay. Yaw, tadə ka wuda ndo hay na, ka pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye.

¹¹ Gum andza niye, hərwi ka sərüm həlay nakay nəkway mə dəma aye. Anəke na, həlay nakə ka pədəkumeye abəra ka məndzehəre aye. Həlay nakə Mbəlom ma vəlakweye mətəme aye ka həndzədəw. Neŋgeye dərəŋ andza a həlay nakə ka dazlakway mədza ha ka Yesu Kəriste aye sa bay. ¹² Mazlambar həvad ma ndəviye, dəre ma tsadiye, dzaydzay ma deyeweye. Mbədəkway dəba a məsler i həvad. Həlakwa wu həlay neheye a ye ka bo mäge ha məsler ta həpat aye. ¹³ Mede kway mâ ge ŋwalak eye andza i ndo neheye faya ta diye mə dzaydzay aye. Kâ gakwa magurlom nakə ŋwalak eye bay aye bay ada kâ kwayakwa bay. Madama tə wu neheye ŋwalak eye bay aye na, kâ gakwa bay, gərakwa ha magazləga ta mäge sələk. ¹⁴ Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste mâ təra andza wu həlay kurom. Kâ pumay bəzay a wu neheye ŋwalak eye bay a sawakum hərwi mâ yay a gər a bo kurom aye sa bay.

14

Kâ may ha mənese a ndo bay

* **13:9** Zəba mə Madayaw abəra mə Ezipt 20.13-17; Bazlam mapala eye masulo eye 5.17-21; Levitik 19.18.

¹ Təmum ndo nakə gədaŋ eye bay ka tsəved i Mbəlom aye, ada kâ kəđum wuway ka wu nakə a dzala mə dərev ŋgay aye bay. ² Agəna ndo mekelen eye a dzala na, tsəved andaya mənde wu hay tebiye. Ane tuk na, ndo nakə gədaŋ ŋgay andaya ka tsəved i Mbəlom bay aye na, a nda ala i slambah tsa. ³ Ndo nakə a nda wu hay tebiye aye na, mâ may ha mənese a ndo nakə a nda siye i wu hay bay aye bay. Ada ndo nakə a nda wu hay tebiye bay aye na, mâ may ha mənese a ndo nakə a nda wu hay tebiye aye bay hərwi Mbəlom ka təma na. ⁴ Nəkar way nakə ka may ha mənese a ndo i məsler i ndo aye? Tađə kə ge mənese na, mata tsikay faya na, ndo nakə a ləvay gər aye, ada kə ge lele na, mata tsikay faya na, huya ndo nakə a ləva na aye. Ma dədiye bay hərwi ndo nakə a ləva na aye ma sliye faya matsəpe na hərwi ada mâ dəf bay.

⁵ Ndo mekelen eye hay tə dzala na, pat siye hay a ze pat siye. Ane tuk na, ndo siye hay i tay na, pat hay nəte tə ləva. Kwa way mâ sər wu nakə a dzala mə dərev ŋgay aye lele. ⁶ Ndo nakə a dzala pat nəte a ze ha siye i pat mekelen eye hay na, a ge andza niye hərwi ada mâ dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ Yesu. Ndo nakə a nda wu hay tebiye aye na, a say mədəslay ha gər a Bəy Maduweŋ Yesu hərwi a gay naha sisə a Mbəlom. Ndo nakə a kərah mənde siye i wu hay aye na, a ge andza niye hərwi ada mâ dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ dərmađada hərwi məgay naha sisə a Mbəlom.

⁷ Ndəray kwa nəte a ndza hərwi məndze ŋgay bay ada ndəray kwa nəte ma mətiye hərwi tə gər ŋgay eye bay. ⁸ Ahəl nakə nəkway tə dəre aye na, nəkway

tə dəre hərwi mədəsłay hay gər a Bəy Maduweŋ. Ahəl nakə ka mətakweye na, ka mətakweye hərwi mədəsłay ha gər a Bəy Maduweŋ. Andza niye, kwa ma mändze tə dəre, kwa ma məməte na, nəkway i bəy Maduweŋ. ⁹ Hərwi Yesu Kəriste kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahaŋ hərwi ada m̄a təra Bəy Maduweŋ i mədahaŋ hay ada i ndo neheye tə dəre aye.

¹⁰ Nəkar, ka may ha mənese a malamar yak na, hərwi mey? Ada nəkar ka zəba ka malamar yak andza ndo bay na, hərwi mey? Nəkway tebiye ka deyekweye kame i Mbəlom, ma gakweye sariya.

¹¹ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad:

«Ta dedək neŋ faya na tsikakumeye,

ndo hay tebiye ta deyeweye ta dəkweŋeye gurmets.

Kwa way ma tsikiye tə bazlam ka neŋ, neŋ Mbəlom.*»

¹² Andza niye, kwa way ma diye ha wu nakə a ge aye. Bo ŋgay eye tə gər ŋgay eye ma diye ha kame i Mbəlom.

Kâ kal ha malamar yak a mezeleme bay

¹³ Kə ge andza niye na, kâ makwa ha mənese mə walaŋ kway bay. Wu neheye ka pum ka bo tərzlekeŋ aye duh na, anaŋ: Kâ pa wuray ka tsəved nakə malamar ma vəleye madəfe sik aye, kəgəbay ma dədiye ha a mezeleme aye bay. ¹⁴ Neŋ madzapa eye tə Yesu Kəriste, hərwi niye na sər ha ta dedək wu nakə ŋgwalak eye bay aye na, andaya bay. Ane tuk na, tadə ndoweye kə dzala, wu nakay ŋgwalak eye bay aye na, m̄a nda bay. Wu neheye i

* **14:11** Ezay 45.23.

ngay na, ta dedek ngwalak eye hay bay. ¹⁵ Tadə ka dziye ha malamar yak tə wu nakə faya ka ndiye na, niye na, ka wudə ndo bay. Yesu Kəriste kə mət hərwi malamar yak. Hərwi niye kâ dzəgəd ha malamar abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi wu yak nakə ka ndiye bay. ¹⁶ Ka dərə yak na, wu ngwalak eye. Ane tuk na, tadə ka sər ha ndo hay ta tsikiye fakaya wu nakə lele bay aye na, kâ ge sa bay. ¹⁷ Bəy i Mbəlom na, wu mənday ta wu məse bay. Bəy i Mbəlom dūh na, wu nakə Məsəfəre Tsədanŋa eye faya ma giye mə nəkway aye. Faya ma dzəniye kway ka mäge wu ngwalak eye, faya ma vəlakweye zay mə walaŋ kway, faya ma vəlakweye məŋgwese. ¹⁸ Ndo nakə faya ma geye məsler andza niye a Yesu Kəriste aye na, a yay a gər a Mbəlom ada ndo hay ta rəhay ha gər dərma.

¹⁹ Kə ge andza niye na, gakwa gədan mäge wu nakə ma dzəniye ndo hay ka məndze zay mə walaŋ kway aye. Ka gakweye wu nakə ma dzəniye tay siye i ndo ka mägele ka tsəved i Mbəlom aye dərma. ²⁰ Kâ nas ha məsler i Mbəlom tə wu nakə faya ka ndiye aye bay. Ayaw, dedek tsəved andaya ka mənde wu hay tebiye, ane tuk na, tadə siye i ndo hay ta dədəye abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi yak na, kâ nda bay. ²¹ Wu nakə ngwalak aye na, kwa mahəpədə slo, kwa məse guzom, kwa mey nakə ma diye ha malamar yak a mənese aye na, kâ ge bay. ²² Tadə ka dzala ka sliye faya mənde wu hay tebiye, kəgəbay tadə ka dzala ka sliye faya bay na, mâ ndza mə dərəv yak. Mata sərə ha na, nəkar ta Mbəlom dekdek tsa. Ndo nakə a ge wu ada a ge tə mədza gər eye sulo sulo bay na, dərəv ngay məŋgwasa eye. ²³ Ndo nakə mədza gər ngay sulo sulo, kə gwad

wu nakay mände bay ka nda na, Mbəlom ma geye sariya hərwi kə pa na mədzal gər ɲgay peteh ka wu nakə ma giye aye bay. Wu nakə ndo a sər ha lele bay mədzal gər faya sulo sulo, kə ge ha ka bo na, kə ge mezeleme.

15

Ge wu nakə ma deyeteye a gər a siye i ndo hay aye

¹ Nəkway neheye gədan eye ka tsəved i Mbəlom aye na, kutoŋ dzənakwa ndo neheye bəle eye hay aye. Kâ gakwa wu neheye a yay a gər a bo kway aye dekdek bay. ² Kwa way mâ ge wu nakə ma deyeteye a gər a siye i ndo hay aye hərwi madzəne tay ha hərwi ada tâ gəl ka tsəved i Mbəlom. ³ Yesu Kəriste, neŋgeye tə gər ɲgay ka pəla madayay a gər a bo ɲgay eye bay. Duh na, andza nakə tə watsa faya mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad: «Ndo hay ta tsada kar Mbəlom, ane tuk na, mətsede tay a dəd na, ka neŋ.*» ⁴ Wu nakə tebiye tə watsa ahəl niye mə Derewel i Mbəlom aye, tə watsa na, hərwi ada mâ dəkway ha dedek, hərwi ada kâ pakwa mədzal gər ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəkweye aye. Ka pakweye mədzal gər ka neŋgeye hərwi bazlam neheye mə Derewel i Mbəlom aye faya ma vəkweye gədan ada faya ma dzəniye ka məzle ɲgatay. ⁵ Maa vəl gədan ta məzle ɲgatay a ndo hay na, Mbəlom. Mâ vəkum mədzal gər kurom nəte ada gum andza i Yesu Kəriste nakə a tətikakum aye, ⁶ hərwi ada nəkurom tebiye kâ zambadumay a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tə dərev kurom peteh ada tə bazlam kurom nəte.

* **15:3** Dəmes hay 69.10.

Təmum bo nəte nəte mə walaŋ kurom

⁷ Təmum bo nəte nəte mə walaŋ kurom andza i Yesu Kəriste nakə a təma kurom aye. Gum andza niye, hərwi ada ndo hay tâ zambadāy a Mbəlom.

⁸ Faya na tsikakumeye dedək, Yesu Kəriste a təra ndo i məsler i Yahuda hay na, hərwi mədatay ha Mbəlom a raw me bay. A yaw na, hərwi ada wu neheye Mbəlom a gwad ma vəlateye a bəba tətə ŋgay hay aye na, mâ ge bo. ⁹ A yaw sa na, hərwi ada ndo neheye Yahuda hay bay aye tâ zambadāy a Mbəlom hərwi ŋgwalak ŋgay nakə a gatay aye. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Hərwi niye, na zambadakeye mə walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye,
na zambadakeye ta dəmes.†»

¹⁰ Bazlam i Mbəlom a gwad sa:
«Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye,
ŋgwasum ta ndo i Mbəlom hay.‡»

¹¹ Ma təv mekeleŋ eye a gwad sa:
«Nəkurom neheye tebiye Yahuda hay bay,
zambadumay a Bəy Maduweŋ Mbəlom.
Nəkurom ndo hay tebiye,
zambadumay.§»

¹² Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a gwad dərmaç:

«Ndəray ma deyeweye abəra ma hulfe i Zese.
Ma deyeweye ma təriye bəy i ndo neheye Yahuda
hay bay aye.

† **15:9** 2 Samuyel 22.50; Dəmes hay 18.50. ‡ **15:10** Bazlam mapala eye masulo eye 32.43. § **15:11** Dəmes hay 117.1.

Ndo neheye Yahuda hay bay aye ta piye mædzal gær tay ka nenḡeeye.* »

¹³ Mbælom a vælawatay gædan a ndo hay tæ dzala ha ka nenḡeeye. Mâ rah kurom ha ta mænḡwese ada tæ zay hærwi ka dzalum ha ka nenḡeeye. Andza niye, kâ dzalakwa ha ka nenḡeeye peteh ta gædan i Mæsæfære Tsædanḡa eye.

Pol a tsik ka mæsler ḡgay

¹⁴ Malamar ga hay, nenḡ tæ gær ga na sær ta dedek faya ka gumeye wu nakæ ḡḡwalak eye, ka særum dedek lele ada ka slumeye faya mætsikatay me a zlæm a siye i ndo hay, ¹⁵ ane tuk na, bazlam mekeleḡ eye na, na tsikakum naha ta mæḡe me eye hærwi ada kâ mætsum ha gær bay. Na tsikakum naha andza niye na, hærwi ḡḡwalak nakæ Mbælom a geḡ aye. ¹⁶ A zla ga, a pa ga ndo i mæsler i Yesu Kæriste a walaḡ i ndo neheye Yahuda hay bay aye. A pa ga wal hærwi mæde ha Labara ḡḡwalak eye nakæ a yaw abæra ka tæv i Mbælom aye. Na datay ha a ndo neheye Yahuda hay bay hærwi ada tâ dzala ha ka nenḡeeye ada tâ væl ha bo tay peteh a Mbælom andza vo'ar nakæ tæ kædaway a Mbælom a yaway a gær aye. Mæsæfære Tsædanḡa eye a pa tay ha i Mbælom.

¹⁷ Kæ ge andza niye na, na sliye faya maḡgeleke ta mæsler i Mbælom nakæ faya na giye ma mædzepe tæ Yesu Kæriste. ¹⁸ Tadæ bazlam andaya mætsike na, na tsikiye ka wu nakæ Yesu Kæriste a ge tæ nenḡ aye dekdæk tsa, hærwi ada nâ hælatay ahaya ndo neheye Yahuda hay bay aye kame i Mbælom, ada tâ ræhay ha gær. A ge andza niye na, tæ bazlam neheye

* 15:12 Ezay 11.10.

na tsik aye ada tə wu neheye na ge aye. ¹⁹ Kə ge masuwayaŋ hay wal wal ada Məsəfəre i Mbəlom kə dā ha gədaŋ ŋgay. Andza niye, na dā ha kwa a ŋgay Labara Ŋgwalak eye i Yesu Kəriste a ndo hay. Na dazlay ma Zerozelem hus a gəma i Iliyiri.† ²⁰ A seŋ mədə ha Labara Ŋgwalak eye a təv neheye ndo hay ta sər Yesu Kəriste zuk bay aye. Na ge andza niye na, hərwi a seŋ madəzle gay ka mədok i ndo mekeleŋ eye bay. ²¹ A seŋ dūh na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:
«Ndo neheye ta tsikatay dāda ka neŋgeye bay aye na,

nəteye ta ŋgateye.

Ndo neheye ta tsəne zuk bay aye na,

nəteye ta tsəniye Labara Ŋgwalak eye.‡»

A say a Pol mede a Roma

²² Hərwi niye, a seweŋ haladzay mede naha a təv kurom, aya ane na ye naha bay. ²³ Kə ndza məve haladzay nakə a seŋ mede naha mazəbakumaw dəre aye. Na huta həlay eye bay hərwi məsler. Anəke na, ma gəma neheye na, məsler ga ka ndəv. ²⁴ Na diye naha, na ndziye ka təv kurom tsekweŋ hərwi ada kâ vəlumeŋ gədaŋ. Ma dəba eye na, na diye a gəma i Espayoŋ ada a seŋ na, ka dzənumeye ga hərwi mede a dəma.

²⁵ Ane tuk na, anəke na, na diye a Zerozelem, na zlatay naha madzəne i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu təday, ²⁶ hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Masedowan ta Akay§

† **15:19** Iliyiri: Neŋgeye dala ta diye i tsakay i Gəres. ‡ **15:21**

Ezay 52.15. § **15:26** Akay: Məzele guram eye i diye i Salawa i Gəres.

aye, kə yatay a gər matsekele suloy hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye mətawak eye ma Zerozelem aye. ²⁷ Bo tay eye tə dzala lele ada dedək lele nakə tə ge andza niye aye. Yahuda hay ta ɲgəna tə siye i ndo hay wu neheye ɲgwalak eye Mbəlom a gwad ma vəlateye aye. Andza niye, ndo neheye Yahuda hay bay aye ta dzəna Yahuda hay tə wu nakə andaya fataya bay aye. ²⁸ Ahəl nakə na ndəv ha məsler nakay ada na ye məvəlatay wu nakə məsləratay naha aye tebiye na, na diye a Espayon. Na diye a dəma na, na diye naha a təv kurom təday. ²⁹ Na sər ahəl nakə na diye naha aye na, Yesu Kəriste ma rahiye kway ha tsisl tə ɲgama hərwi mede naha ga nakə na zəbakumaweje dəre aye.

³⁰ Malamar ga hay hərwi Bəy Maduwen kway Yesu Kəriste, ada hərwi wu nakə Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a ge ada ka wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway aye na, neŋ faya na gakumeye amboh: Duwulumay me a Mbəlom hərwi ga, dūwulumay me tə dərev kurom peteh ³¹ hərwi ada ndo i Yahuda neheye tə sər Mbəlom bay aye t̄a seŋ dəretsətseh bay. Duwulumay me a Mbəlom sa hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye t̄a təma wu nakə na zlatay naha aye ta mənɲwese. ³² Andza niye, tadə kə yay a gər a Mbəlom na, na diye ta mənɲwese eye. Ka ndzakweye dziye hərwi ada n̄a zəzukw bo.

³³ Mbəlom, neŋgeye nakə a vəl zay a ndo hay aye, m̄a ndza tə nəkurom. M̄a ge bo andza niye.

Mətsike me i Pol a ndo hay

¹ Anan, neŋ faya na tsikakumeye naha ka malamar kway ŋgwas eye Fowebe faya ma diye naha. Neŋgeye faya ma giye məsler i Mbəlom mə walaŋ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Senkəre aye. ² Kə ndisl naha a təv kurom na, təmum na lele hərwi neŋgeye i Bəy Maduweŋ dərma. Təmum na andza nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu haɓe ta giye aye. Dzənum na təwu nakə hawa eye ma geye tebiye hərwi neŋgeye ka dzəna ndo hay haladzay, ka dzəna ga dərma.

³ Tsikumataŋ ha me a Pərisil tə zal ŋgay Akelas. Nəteye tə neŋ, nəmay faya nəmaa giye məsler i Yesu Kəriste aye. ⁴ Ahəl niye nəteye na, ta sər mədze ha məsəfəre tay hərwi ga. Na gatay sisə haladzay ada maa gatay sisə na, neŋ mahəgeye bay. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye neheye Yahuda hay bay aye ta gatay sisə. ⁵ Na tsikatay naha me a ndo neheye tə hayawa gər a gay tay hərwi maduwulay me a Mbəlom aye.

Na tsikay naha me a dzam ga Epenete. Maa lah mədzal ha ka Yesu Kəriste ka dala i Azi* na, neŋgeye. ⁶ Na tsikay naha me a Mari, neŋgeye a ge məsler haladzay hərwi kurom aye.

⁷ Na tsikatay naha me a Andronikos ta Zuniyas. Nəteye na, ndo ga hay. Neŋ ta nəteye ta gəs may a danğay. Ndo hay tə sər nəteye neheye sulo mə walaŋ i ndo i maslaŋ hay aye na, ta məzlaɓ eye. Maa lah məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste na, nəteye bəna neŋ bay.

* **16:5** Dala i Azi, anəke na, ma Turki.

⁸ Na tsikay naha me a Ampəliyatos, dzam ga, nəmay salamay mə həlay i Bəy Maduweŋ.

⁹ Na tsikay naha me a Urban. Nəkway tə neŋgeye, faya ka gakweye məsler i Yesu Kəriste.

Na tsikay naha me a dzam ga Sitakis.

¹⁰ Na tsikay naha me a Apelles. Neŋgeye kə sa dəretsətseh hərwi Yesu Kəriste ada kə ndza ɔəŋɔəŋ.

Na tsikatay naha me a ndo i gay i Aristobul.

¹¹ Na tsikay naha me a Herodiyon, ndo ga.

Na tsikatay naha me a ndo i gay i Narkise hay, nəteye i Bəy Maduweŋ.

¹² Tsikumenəatay ha me a Tirifene ta Tirifoz, nəteye malamar kway ŋgwas eye hay neheye faya ta giye məsler i Mbəlom aye.

Na tsikay naha me a Perisid malamar kway ŋgwas eye nakə na wuda na aye. Faya ma giye məsler haladzay hərwi Bəy Maduweŋ.

¹³ Tsikumenəay ha me a Rufus, ndo ŋgwalak eye ka tsəved i Bəy Maduweŋ.

Na tsikay ha me a may ŋgay dərmak, neŋgeye andza may ga.

¹⁴ Tsikumenəatay ha me a Asiŋkərit ta Fəlegon ada a Hermes, a Patrobas ada Hermas ada a ndo mədzal gər neheye ta nəteye aye.

¹⁵ Tsikumenəay ha me a Filologe ada a Zuli, ada a Nere ta malamar ŋgay dem eye.

Na tsikay naha me a Olimpasa ada a siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye neheye ta nəteye aye.

¹⁶ Tsikum a bo me nəte nəte lele mə walaŋ kurom. Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste ta tsikakum naha me tebiye.

Mandave i bazlam i Pol

¹⁷ Malamar ga hay, neŋ faya na gakumeye amboh: Gumay metsehe a ndo neheye faya ta tsikiye wu ŋgwalak eye bay aye ka wu nakə ka tətikum aye. Andza niye, faya ta ŋgəniye tay ha ndo hay ada faya ta diye tay ha ka tsəved nakə ŋgwalak eye bay aye. Ka ndzum ta nəteye bay. ¹⁸ Slala i ndo neheye andza niye tə ge na, ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste bay, faya ta giye duh na, wu nakə a yatay a gər aye. Faya ta səpatiye ndo hay tə bazlam tay neheye ləfedede aye. Andza niye, faya ta vatay gər a ndo neheye tə sər mənese bay aye. ¹⁹ Nəkurom na, ndo mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə sər ma kəkay nakə ka rəhumay ha gər a Bəy Maduweŋ aye. Dərev ga ka ŋgwasə haladzay hərwi kurom ada a seŋ na, tərūm metsehe eye hay hərwi ada kə gum wu ŋgwalak eye ada kə gum mənese bay.

²⁰ Mbəlom faya ma vəliye zay huya a ndo hay. Mazlambar ma ndərasliye na gədaŋ i Fakalaw, ma piye na a hud i sik kurom.

Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste m̄a pa fakuma ŋgama.

²¹ Timote nakə faya ma giye məsler tə neŋ aye kə tsikakum naha me. Ndo gay hay Lukiyus, Zason, ada Sosipater ta tsikakum naha me dərmak.

²² Maa watsə dərewel nakay na, neŋ Tertiyus† ndo məwetse wu nakə a say a Pol aye. Na tsikakum naha me ta məzele i Bəy Maduweŋ.

²³ Neŋ Pol faya na gwadəkumeye, Gayus kə tsikakum naha me dərmak. Neŋ mandza eye mə

† 16:22 Tertiyus na, ndo məwetse dərewel i Pol.

gay ηgay ada ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu tebiye tæ yawaw mađuwulay naha me a Mbəlom mæ gay ηgay. Erast ndo mægay gær a suloy i wu-zlahgəma ada malamar kway Kartus ta tsikakum naha me.

[²⁴ Bəy Maduweη kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ηgama ka nəkurom tebiye.]

²⁵ Zambadəkway a Mbəlom! Neηgeye nəte ηgweη ta gədan ηərwi ma vəlakumeye gədan bəηbəη ka tsəved ηgay andza Labara Nηwalak eye nakə faya na datay ha a ndo hay ka gær i Yesu Kəriste aye. Labara Nηwalak eye nakay kə đa ha parakka bazlam nakay maηgaha eye ahəl niye aye. ²⁶ Ane tuk na, anəke na, Mbəlom kə đa ha parakka ada faya ta điye ha ka gær i wu nakə ndo mæde ha bazlam i Mbəlom hay tæ watsa ka gær i Kəriste aye. Andza niye, bazlam nakay kə đa a zləm a slala hay tebiye andza i Mbəlom neηgeye ma ndziye ka tor eye a gwad tâ tsəne ηərwi ndo hay tâ dzala ha ada tâ rəhay ha gær aye. ²⁷ Mbəlom na, neηgeye Mbəlom nəte ηgweη. Neηgeye tæ gær ηgay a tsah. Zambadəkway ηərwi wu neheye a ge tæ həlay i Yesu Kəriste aye. Mâ ge bo andza niye!

Dzam Wedeye New Testament in Merey

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Merey

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Merey

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

024cb559-a7ea-5bd1-9dc9-f33abc74bfec